

leto VII.
februar-marec 1963
štev. 2/3

IZ VSEBINE:

- NAJVISJI PREDSTAVNIKI
OB OTVORITVI SLOVEN-
SKEGA PROSVETNEGA
SEDEŽA
- IZ ZABLOD ČASA NA
SVETLO POT
- PO TUNIZIJI
- TUDI VI? TUDI MI!
ZAKAJ PA NE?
- PRED POROKO
- TUJCI POVSOD
(Celoletna povest)
- SANJAC ZA VOLANOM
- NOVE SLOVENSKE
PUBLIKACIJE
- PESMI, UGANKE,
PRIREDITVE, RAZSTAVE
IN KNJIGE

m l a d i k a

VSEBINA

Blagoslov našega prosvetnega ognjišča	25
L. Škerl: Zbornik razprav	28
Vlasta Polojac: Pismi iz tujine	28
Nataša Kalanova: Iz zablod časa na svetlo pot	30
Prosvetno delo na Goriškem	31
Matjaž Schart: Po Tuniziji, II.	32
Marija: Zdravje, prehrana, post	33
Šest-Preprost: Pred poroko	33
Zora Saksida: Tujci povsod (ce-loletna povest)	36
Lojze Škerl: Tudi vi? Tudi mi! Zakaj pa ne?	36
Naša Bazovica	39
Mladinski krožek v Dolini	41
Rojanska mladina	42
Jože Pirjevec: Všeč so majhne mi stvari	42
Aleksej Markuža: Razmišljanje	42
Lev Detela: Graščina, vesela in žalostna burka	43
Dr. Rafko Dolhar: Sanjači za volanom	46
Lev Detela: Nove slovenske publikacije	48
Slika na naslovni strani: Ob blagoslovitvi društvenih prostorov Slovenske prosvete v Trstu	

Uredil

JOZE PETERLIN

Zunanja oprema:

Edi Žerjav

Revijo izdaja uredniški odbor:

Janežič Stanko, Mljač Franc, Pahor Sergej, Peterlin Jože, Slama Jurij, Sah Maks, Škerl Lojze in Stoka Drago

Odgovorni urednik:

Dr. Lojze Škerl

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3 — Gorica, Riva Piazzutta št. 18

Čekovni račun: 11/7019

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

SLOVENCİ IN VOLITVE

Gospod Mario Smotlak nam piše, da bi morala vendar tudi naša revija pisati o volitvah, saj je že volilno vzdušje v zraku in naši ljudje zelo mnogo razpravljajo o tem, kako naj glasujejo.

Sicer ne bomo pisali kaj več o volitvah, ker pač nismo politični list, a če želite naš nasvet, ga bomo povedali zelo kratko:

Kot Slovenci ne moremo svetovati drugega kot da glasujete za Slovensko listo kot bodo glasovali Nemci za svojo in Francozi za svojo. Predstavniki Skupne slovenske liste sporočajo, da so tudi za parlament vložili listo s temile kandidati: dr. Milan Starc (zdravnik), prof. Alojz Rebula, Josip Terčon in ing. Milan Sosič. Po tej odlični izbiri kandidatov vidimo, da ne gre za nobeno strankarsko politiko, ampak v resnici samo za slovensko listo. Mislimo, da za Slovenca ne bo izbira težka. Gre za to, ali si najprej Slovenec in potem kaj drugega, ali pa si najprej komunist ali socialist in ne vemo kaj še in te narodnost ne briga.

Za nas pa velja: Slovenec sem, tako je mati djala, ko me je dete pestovala...

NEPOVABLJENI GOST

Imam znanca, ki je sicer prijeten za družbo, a nečesa ne čuti: sam sebe povabi ob najbolj nemogočih prilikah. S svojimi prijatelji na primer slavimo god, a ta moj »nepovabljeni gost« že nekje zve, da praznujemo in se nenadoma pojavi med nami. Tebi nič meni nič prisede, ne da bi ga kdo povabil — in tam ga imamo. Ko je kateri drug njegov znanec v svoji družbi, se spet pojavi nenapovedan in nepovabljen tam. Ima strahotno trdo kožo. Ne čuti, da je pogovor rahlo zastal, da nihče ne išče pogovora z njim, nič! Ker ga imam rad, mi je zanj zelo težko. Kaj bi mu rekel? Ali bi kako omenil to njegovo napako ali pomanjkanje občutka za takt?

Z. M.

Težko bi Vam svetovali, kaj narediti. Škoda, da je včasih nekatere stvari tako težko povedati ljudem, ki jih imamo sicer radi. Zadnjič smo slišali tudi o tem, da se je nekdo poslavljajal, ker je odšel k vojakom. Povabil je nekaj prijateljev, vendar je pripravil to zakusko v nekih društvenih prostorih. In ko se je druž-

ba kar dobro počutila, je prišlo ne kaj fantov (znancev, celo študentje so bili!) seveda nepovabljenih in so dobesedno znosili v usta, kar je bilo na mizi in potem odšli.

Ce je kdo tako nesramen — in to je nesramnost — ne bi pomišljali poslati takih gospodov skozi vrata. Pri onem prvem »nepovabljenem gostu« bi morda poskušal iskati prilike in mu povedati, kako imajo »nekateri grdo napako«. Ce ne bi hotel razumeti, bi mu pa bolj naravnost povedali — saj bi to storili v njegovo dobro.

BRUCOVSKI PRAZNIK

Imam hčerko, ki hodi na univerzo in se zato zdaj malo bolj zanimam za življenje, pa tudi navade in običaje univerzitetnih študentov. Najprej sem bila silno razočarana nad njimi, ko so imeli svoj tako imenovani »Slovenski brucovski večer«. Hčerka mi je pripovedovala doma o njem. Odkrito povem, da sem pričakovala od naših fantov več plemenitosti. Zelo sem bila razočarana nad tem, da so se iz enega bruca celo norčevali, ker je židovskega pokolenja, a mu je oče umrl v Dachau med vojno. V nesramnosti in netaktnosti so igrali prvo violino taki, ki sploh študentje niso več, ampak so vpisani že leta in leta, ali pa sploh niso več vpisani. Vsekakor so vse kaj drugega kot univerzitetni študentje. Pa od tistega večera je že precej časa.

Zdaj pa so imeli vsi, ne samo Slovenci »Brucovski praznik« v mestu. Menda so imeli kino brezplačno. Sla sem po Viale in nenadoma se je pripodila iz kina drhal, ki je vpila in rjula in piskala. Umaknila sem se, potem pa sem pogledala, kakšen film je v kinu. Slike so kazale zelo zanimivo vsebino: na vsaki teh slik se je ponujalo golo telo in iz vsega si lahko takoj spoznal, da je film najplehkejša roba.

Veste, da se mi je zasmilila današnja mladina. Saj mora podivjati, saj mora biti vsa zmešana in pogosto v resnici neumna. Osemnajstletniki! Imenitno se jim zdi, da so na univerzi. Le kam bi vtaknili svoj nos, da bi pokazali, kako neskončno odrasli so.

Ko bi jim ta naša ljuba univerza

(Nadaljevanje na 3. strani platnic)

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (na 10 številke) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

BLAGOSLOVITEV v NAŠEGA

V nestrpnem pričakovanju je bilo v nedeljo, 10. marca v ulici Donizetti okoli dvesto slovenskih akademikov in dijakov višjih srednjih šol, ki so organizirani v Slovenskem kulturnem klubu. Svoj novi društveni sedež so okrasili z zelenjem in nageljni, nekaj deklet se je obleklo v narodne noše, vse je bilo že od desetih dalje slavnostno razpoloženo. To je bil namreč dan blagoslovitve novega prosvetnega ognjišča.

Oči mladih, sicer vedno razigranih študentov so bile uprte v vhod. Še tako vneti kadivci niso posegli po cigaretih. Dom je bil topel in slovesen. Pogovor je bil pritajen, smeh diskreten.

Ustavil se je prvi avto in kmalu je vstopil v dvorano gospod škof v družbi našega kanonika, mons. dr. Lojzeta Škerla. Gospod škof je pogledal te mlade obraze, ki so vsi zrli vanj in niso prav vedeli, ali bi ga pozdravili s ploskanjem, ali pa se to ne spodobi. Nasmehnil se je in pozdravil v našem jeziku s krščanskim pozdravom Hvaljen Jezus! In mladina je odgovorila spontano, kot da je čakala te prve besede.

Malo za tem se je pojavil med vrati še župan našega mesta, vedno nasmejan in ljubezniv. Opaziti je bilo vidno zadovoljstvo na njegovem obrazu. Pozdravljal je znance, posebno predstavnika demokratičnih Slovencev v občinskem svetu, dr. Simčiča, ki se je prismejal med mladino med prvimi gosti.

Že je pripravil fotograf svoj aparat, da bi ujel prvo sliko, toda v zraku je bilo še neko pričakovanje. Gospod vladni komisar je namreč napovedal svoj obisk. Roke so se dvignile v pozdrav, ko so ga zagledali prihajati po hodniku s predsednikom Slovenske prosvete, g. Podobnikom in tajnikom, dr. Maksom Šahom. Čutili smo veliko zadovoljstvo in čast, da nas je počastil naš škof in najvišji predstavnik države v Trstu. Takoj za tem je gospod škof blagoslovil prostore, nato pa ljubeznivo nagovoril mladino, najprej kratko v italijanščini, nato pa je govoril v slovenščini, in dejal:

PROSVETNEGA v OGNJIŠČA

Mladina se je zbrala okoli gostov

BESEDA TRZAŠKEGA ŠKOFA MLADINI

Vesel sem, da sem med vami. Prišel sem, da blagoslovim vas in prostore, kjer se razvija vaše delovanje.

Bog je ustvaril človeka, da živi v družbi. Eden drugega potrebujemo. Samo izjeme so poklicane, da žive samotarsko življenje. Ko se zbiramo skupaj, si medsebojno pomagamo dosežati cilje, zaradi katerih smo se združili. Zaradi te potrebe in teh ciljev nastajajo društva, zveze, se vršijo sestanki. V teh prostorih se zbirajo otroci, doraščajoči in fantje, da dopolnjujejo šolsko vzgojo in izobrazbo.

Vi prihajate sem, ker čutite potrebo, da si pridobite globljšega spoznanja v vprašanih, ki vas zanimajo, da zajemate luč in veselje, ki prinaša vaši mladosti samozavest, navdušenje in upanje.

Mlad človek opazuje svet okrog sebe in živi z dogodki, ki se vrše, a njegov pogled je obrnjen tudi v bodočnost, na katero se pripravlja. Preteklost in sedanost zanj ne pomenita verig, na katere je priklenjen, marveč temelj, na katerem mora graditi. Zgradba je trdna in življenjska, če jo razsvetljuje in oživlja, jo podpira in usmerja krščanski duh.

Prav zaradi tega se tu zbirate. Zbirate se, da si pridobite duha splošnega bratstva. To bratstvo, ki nas vse druži, je človeško, ker ga oživlja krščanska vera. Če je kakšen kraj, kjer moremo iskati tistega, kar nas oživlja — in mnogo več je tistega, kar nas druži, kakor kar nas razdvaja — potem je to naše

Igor Jogan pozdravlja goste

mesto. Kolikor bolj bomo hodili po tej poti, toliko bolj bomo obogatili naše življenje, ker ljubezen, bratstvo in razumevanje tvorijo veliko bogastvo za človeka, ki ga je Kristus odrešil.

Časi, v katerih živimo, so težki. Če pogledate malo naokrog, boste opazili na vseh področjih veliko zaskrbljenost in negotovost. Živimo torej v času, ko moramo iskati gotovosti in srčnosti tam, kjer ju v resnici moremo najti. Bog je gotov vir teh vzvišenih in potrebnih reči. Današnji čas je za ljudi, ki se ne boje trpljenja, ki ostanejo zvesti načelom; je za mlade ljudi, ki dobro vedo, da je blagostanje nekaj dobrega, a da so še dragocenejše stvari, ki jih ne smejo zavreči. V teh časih je lepo, če vdihavamo čist zrak, kakršen je na vrhovih gora. Najvišji vrh je Kristus. Zato je Pascal dejal, da pozna samo dve vrsti razumnih ljudi: eno vrsto, ki z vsem srcem služi Bogu, ker ga pozna, in drugo vrsto, ki Boga išče z vsem srcem, ker ga še ne pozna.

Želim vam, da bi v teh prostorih rastle in bili srečni kot mladina, ki se zanima za izobrazbo in kulturo, pa tudi zvesta, odkrita in velikodušna v katoliški veri, ter vas vse blagoslavljam.

Prof. Jože Peterlin govori

Nato je pozdravil visoke goste v imenu Slovenske prosvete in kot organizator mladine, prof. Jože Peterlin, ki je dejal:

POZDRAV PREDSTAVNIKA SLOV. PROSVETE

Ekscelenci! Gospodje!

Zelo smo počaščeni, da moremo danes v teh prostorih prvič pozdraviti tako odlične goste.

Hvaležni smo Njegovi Ekscelenci škofu, ki je bil tako ljubezniv, da je blagoslovil prostore našega zbiranja.

Z vsem spoštovanjem pozdravljamo najvišjega predstavnika države v Trstu, Njegovo Ekscelenco vladnega komisarja.

Srečni smo, da lahko pozdravimo v svoji sredi našega vedno ljubeznivega gospoda župana.

Pozdravljamo našega izvoljenega predstavnika v občinskem svetu in vse druge drage goste.

Dovolili smo si Vas povabiti, spoštovani najvišji predstavniki države in Cerkve, da bi Vam predstavili predvsem slovensko dijaško mladino — študente višjih srednjih šol in univerzitetne študente — mladino, ki se bo zbirala v teh prostorih, da se bo poglobljala v duhovno bogastvo obeh narodov, ki se prav v tej pokrajini tako čudovito prepleta

in bo tako izpopolnjevala in dopolnjevala svojo šolsko izobrazbo. Tu bo ta mladina plemenitila svoje značaje. Starši in mi vsi želimo, da bi ob vrednotah, ki so večnostne, iskali poti za svoje življenje.

Takoj za tem je izrekel v italijanščini pozdrav visokim gostom predstavnik mladine, dijak Igor Jogan. Njegov pozdrav je bil kratek posnetek prejšnjega govora, ki je bil v slovenščini in je ponovno nakazal delo in cilje, ki jih ima mladina, ki se bo zbirala v teh prostorih v okviru Slovenske prosvete.

V dvorani je zavladalo prijetno presenečenje, ko je spregovoril tudi gospod župan. Izrazil je svoj pozdrav nekako takole:

POZDRAV GOSPODA ŽUPANA

Tudi jaz želim izreči nekaj besed. Žal, ne poznam vašega jezika, vendar sem prepričan, da me boste razumeli, ker vem s kakšno lahkoto se naučite jezika, to je lastnost, ki vas posebno odlikuje.

Spominjam se svojih mladih let, ko sem bil član

Gospod župan govori

Marijanske kongregacije v ul. del Ronco, kjer smo sodelovali v prijateljstvu in razumevanju državljanov slovenskega in italijanskega jezika. Center je imel velik formativen pomen in vpliv na mladino.

Tudi vi želite ustvariti podoben center. Kot župan se veselim te vaše pobude in moram bodriti mladino, naj se poslužuje te ustanove, ki stremi za tem, da pripravlja krščansko zgrajene državljanje, katere Trst tako potrebuje.

Da, naše mesto potrebuje mladino, potrebuje njene pobude in njeno aktivno silo. Trst se nahaja v težavnem položaju, zato gleda na mladino, ki se ne boji težkih stvari. Imejmo zaupanje v božjo pomoč za premostitev težkoč v skupnosti, ki jo tvorimo v korist oblikovanja novih državljanov Trsta italijanskega in slovenskega jezika!

Za tem so prireditelji zaprosili goste, da bi se fotografirali skupno z vsemi, kar jih pač more zajeti fotografski aparat. Zasvetile so se luči, nato pa se je razvilo prijetno, domače razpoloženje. Gostje so si ogledali slike, ki vise na stenah in so delo naših mladih umetnikov v klubu. Nato so si ogledali v sobi razstavljenе publikacije, ki so izšle v okviru Slovenske prosvete: razstavljeni so bili vsi letniki »Mladike«, pesniške zbirke, ki so izšle

Dekleta v narodnih nošah - šopek slovesnosti

v založbi Mladike in druge publikacije. Nato smo povabili goste k skromni zakuski. Ves čas je vladalo prijetno vzdušje; gostje so se ustavili zdaj pri tem, zdaj pri drugem fantu ali dekletu, se zanimali za njegovo delo in študij. Mladina je odnesla najlepši vtis in prijeten spomin na to srečanje.

Gostje so ostali med nami precej dolgo in ko so odhajali, jih je mladina prisrčno pozdravljala. Ko je gospod župan na pragu zaklical slovenski »Nasvidenje«, so mu mlada grla z velikim navdušenjem odgovorila: »Nasvidenje, gospod župan!«

Tako je bil odprt novi dom Slovenske prosvete v središču našega mesta. Odprla ga je mladina ob prisotnosti najvišjih predstavnikov države in Cerkve. Mladina zato, ker dejansko vse naše prosvetno in kulturno delo ter vse naše prosvetne manifestacije od Repentabora do Avditorija in sleherne naše vasi, sloni na mladini. Slovenska prosveta ni vabila širokega kroga gostov, pač pa je želela pozdraviti enkrat samo najvišje predstavnike in jim predstaviti študirajočo mladino, ki se zbira v njenem okrilju. Želela je, da dobi naša mladina, ki ni obremenjena in zastrupljena s predsodki in z bolečimi spomini iz preteklosti, ob najvišjih predstavnikih optimističen pogled v bodočnost. In to se je tudi zgodilo. Zato smo veseli in zadovoljni, počaščeni in srečni nad nedeljskim srečanjem.

Naše prosvetno žarišče je odprto, na nas je, da v njem razvijemo svojo delavnost.

Dr. Škerl in ing. Sosič v razgovoru z g. županom

Gostje si ogledujejo razstavo tiska

ZBORNİK RAZPRAV

Teološka fakulteta (cerkvena visoka šola) v Ljubljani je za petstoletnico ljubljanske škofije izdala poseben Zbornik, ki je zbirka člankov, v katerih rešujejo predavatelji Teološke fakultete najrazličnejša vprašanja svojih strok. »Zbornik je,« kakor pravi, urednikovo pojasnilo, »v pravem pomenu manifestacija znanstvenega prizadevanja na ljubljanski Teološki fakulteti v času po drugi svetovni vojni. V tem je njegova vrednost in prednost, pa seveda tudi njegove hibe in pomanjkljivosti. Predavatelji so hoteli izpričati živo vneto za filozofsko teološke predmete, ki jih trtitarajo...«

Zbornik, ki ga je uredil Stanko Cajnkari, je izšel v 1500 izvodih, ima 387 strani in ga odlikuje priročna, prikupna in tiskovno lepa zunanja oblika. Vsebinska je zelo bogata in bo bravec seznanila o važnih in modernih teoloških vprašanjih, mimo katerih ne bi smel — posebno v času koncila — iti brezbrizno noben katoliški izobraženec. Vsak, ki bo knjigo prebral, bo opazil, kako je teološka znanost napredovala; spoznal bo tudi krvavo potrebo, da se dejavnost Teološke fakultete v Ljubljani izpopolni in razširi, da bomo mogli vse danosti modernega teološkega študija sprejemati v pravem cerkvenem duhu in v domačem jeziku prav iz slovenske prestonice. Zato nas je knjiga razveselila. Moti pa nas dejstvo, da je to delo po tolikih letih prvi poizkus. Iz branja knjige odkrijemo zavest in skrb, da bi slovenska duhovščina po tolikih letih le bi a deležna točne informacije o teološkem delu in napredku teoloških ved, kakor moremo to opaziti drugod po svetu. Upamo, da se bo to delo nadaljevalo.

Pisni iz tujine

PRVO PISMO

To noč sem sanjala, da si prišla k meni, mami, in mi podvila odejo. Rada bi se bila obrnila, a bala sem se, da bi se ustrašila in me zapustila tako bliskovito kot si se prikazala. Končno se nisem mogla več premagati: morala sem ti videti obraz, pogledati ti v oči. Premaknila sem se in... ni te bilo več. Zakaj nisi obsedela pri meni, mami, kot v starih časih? Pravila bi ti bila o svojih sanjah in ti morda zaupala o svojih načrtih, če jih je kaj. Pisati o njih ti ne morem. Moje sanje so prelepe, da bi se pustile načekati in uresničiti na koščku papirja. Brž ko vzamem pero v roke, zbledijo in izginejo v običajnih frazah o naših bornih življenjskih prigodah. Tako mi tudi danes ne preostane nič drugega kot da zapustim svoje elizejske poljane in se vrnem na trda tla.

Zjutraj smo imeli uro anatomije: srce. Med uro je vstopil v dvorano asistent in prinesel na pladnju srce: lepo, veliko, rumenkasto, zraven pa še nože in ostale priprave. Profesor nam sicer ni povedal, da je srce človeško, a jaz sem to takoj pogruntala. Prav dobro sem si tudi predstavljala, kakšen je bil človek s tako velikim srcem: srednje postave, čokat, temnolas in že v letih. Po poklicu policaj. Rad je dobro jedel, nato je sedel v naslonjač in si privoščil cigareto. Zvečer je pred televizijo večkrat zadremal. Morda je bil tudi nekoliko gluhi, a iz neznanih razlogov ni hotel rabiti aparata. Tako je prisilil druge, da so z njim glasno govorili. (Kaj vendar tako kričijo! Ali mislijo, da sem gluhi?!) Ko je prejšnji večer sedel v naslonjač, ga je zadela kap. Žalostno vest sporočajo neutolažljiva vdova, objokana hči in oba mačka.

Glej, saj to je vendar naš sosed! Ne, on pa res nima tako velikega srca. Morda je pa srce žensko! No, potem je to veliko srce gotovo Anistino. Ali se je še spominjaš, mami, plavalase in bolne Aniste? Potovala je po svetu in razdajala svoje srce. V zameno je iskala samo košček, drobci ljubezni. Kdor ima preveč ljubezni, se lahko obrne na telefonsko številko 273-920. (A kdo ti bo danes dal ljubezni zastonj, mala Anista?) Ogoljufali so jo, še srce so ji pobrali.

»Danes bomo pričeli s praktičnimi vajami. Tu-le vidite srce. Nikar se ne ustrašite, saj ni človeško. Telečje srce je, ki ima pa enake značilnosti...« Profesorjev glas se je širil po dvorani. Studentje v prvi vrsti so si z robcem čistili obraz in se skušali tako obvarovati pred obilnimi profesorjevimi slinami. »Človeška srca so namreč danes zelo redka in dragocena.« Kdor ima srce na prodaj, naj piše na Anatomski institut v ulici Irnerio.

Rekla boš, mami, da tvoja hčerkica dozoreva. Da, res je, staram se. A še vedno sanjam, krasne barvne sanje. (Ah, v Elizij, do zvezd, ne morete sanje hrepeneče). In to noč sem sanjala o tebi, mami. Prišla si in mi podvila odejo, tiho, kot angel.

DRUGO PISMO

Vrata in podolgovato štirikotno dvorišče: to je moje okno v svet. Stojim ob oknu in strmim na vrh strehe. Iz svoje sobe si lahko ogledujem nekaj oskubljenih drvesnih vej, ki nad streho molijo v nebo. Baje je tam park, s klopami, z otroki, ki se lovijo okrog utrujenih dreves in z rahitičnimi ptički, ki jih občina mesečno plačuje za njihovo živgoljenje. Celo sonce menda včasih blede posije na to smejočo se oazo. Na strehi se

še, pod vejami, tu in tam sramežljivo vzdiguje črn dimnik, nezgodbitna priča našega blagostanja. Dvoje vrst oken gleda na dvorišče: vse so enake velikosti in prav tako umazana, le obrazi za njimi se menjajo. V pritličju biva ponos hiše: grof Vattini. (»Izredna osebnost, ta-le grof; vljuden človek: vedno odzdravi.«). Njegova okna so za spoznanje večja in oblejša. Rahlo zatemnjena so kot bi se sramovala pred radovednostjo tujih pogledov, hkrati pa so vredni predstavniki visokega položaja.

Danes je začelo snežiti. Snežilo je plaho, nato pa vedno v debelejših kosmičih, dokler se ni razvila prava snežna nevihta. Celo naše dvorišče je spremenilo obraz: čisto je in deviško, skoraj nečloveško. Ah, sedaj se je vrnil naš sosed in je, po svoji stari navadi, vse pokvaril. Zagazil je naravnost preko snega k stopnicam in zapustil svoje umazane sledove. S težkim korakom se je spravil nad prvo stopnico. (»Ta prekleta služba! Še naduho mi bo nakopala!«) in se skoraj zaletel v gospodično Zambijevo. Vsak popoldan sta se srečala na stopnicah in si vlijudno voščila dober dan, čeprav se nista gledala prav prijazno.

»Kako se počutite, gospod Tamato?«

»Ja, ja, povišali so, stanarino so povišali, a plače ne bodo,« je kričal za gospodično, ki je bežno pokimala in nadaljevala svojo pot, »... ne bodo,« je s tihim in ironičnim glaskom posnemal vsak dvoriščni kot.

»Gluh je pa tako, da postaja kar bedast. Ali mislite, da bo sneg trajal, gospa Maria? Ma quando verrà la bella stagione!« Vratarica je odprla vrata, da bi odgovorila, a gospodične že ni bilo več. Z mladostnim korakom je izginila skozi vrata.

Vsak popoldan je gospodična ob isti uri zapustila stanovanje. Vedno se ji je mudilo. Morala je v lekarno ali na pošto ali po kruh, nato pa še k sorodnikom. Gospodična je namreč vsak dan posvetila določenim sorodnikom. Na svojih ogledih si je navadno nabrala dovolj novic, da je potem poročala svoji starejši sestri, ki je ostala doma, dokler ni prišla »la bella stagione«, in jih nestrpno pričakovala.

Zmračilo se je, a še vedno sneži tiho, mirno, neskončno. Pravkar se je vrnil moj prijatelj: prižgal je luč in sedel k oknu. Ah, mami, pozabila sem ti povedati, da imam prijatelja. Student je in biva nasproti nam. Nekaj časa je že, odkar se uči po cele dneve in večkrat celo ponoči. To me spravlja v dobro voljo in me bodri k delu. Včasih pa se pridružim svojima gospodičnima. (»Prima eravamo qui sole, come due oche«). Sedimo ob oknu, opazujemo ga in ugibamo, kaj je. Po mojem je južnjak, študent prava. Morda gre večkrat celo jest v našo beznico, k Filipu. Mnogo jih je, južnjakov, pri Filipu. Zasedejo dolgo mizo, v kotu. Jedo in razpravljajo. Nato si trebijo zobe, elegantno kadijo »Nazionali« in razpravljajo. Nekateri so že starejši, poročeni, velik prstan jim krasi levo roko: ti imajo glavno besedo. Mimo pride postrežnica Rosa. Vščipnejo jo, no, saj veš, kam. Rosa zavriska in se zadovoljno jezi, oni se smejejo. (»Južnjaki krulijo,« pravi Peter). Morda je večkrat tudi moj prijatelj v družbi teh temnopoltih, majhnih in čokatih študentov. V stik z nami namreč ne more priti. Mi južnjakov nočemo. Ne vem zakaj: baje so umazani, necivilizirani (Oh, civilizacija, koliko grehov se počne v tvojem imenu!)

Moj prijatelj je vstal. Zagledal se je v nebo, v temen kosček pretečega neba. (»Pri nas ni snega. Pomaranče in limone zorijo ter se smehljajo vabljivemu soncu.«). Še vedno sneži, a sedaj že počasneje (»kmalu bodo mandeljni cveteli, beli in deviški kot sneg, a polni življenja.«). Dvorišče je belo. Poznajo se le sosedovi koraki, preveliki in preveč umazani, da bi jih kosmiči mogli izbrisati.

Ni tu mesto za razpravo o znanstveni vrednosti Zbornika. Omenimo samo avtorje in vprašanja, o katerih razpravljajo.

M. Miklavčič: O zgodovinskih temeljih in razvoju ljubljanske škofije; F. Grivec: Ciril-Metodijska ideja (pregled razprav prof. Grivca); V. Fajdiga: O odločilni vlogi volje pri verovanju; A. Strle: Dogmatična teologija v službi človeka (najdaljša in najvažnejša razprava, ker pokaže na moderna teološka vprašanja in ker pripomore k razumevanju teoloških razprav na sedanjem koncilu); J. Aleksič: Sv. pismo včeraj in danes; V. Grmič: Osnove teologije strahu v evangelijskih; A. Snaj: Novozavezna znanost v luči najnovjših bibličnih rokopisnih odkritij; I. Jeraj: Novejše metodične spremembe v obravnavanju moralne teologije; J. Janžekovič: Tomaževo srečanje z Ollé-Lapruneom in Blondelom o prvih načelih — Intelektualizem in volontarizem; A. Trstenjak: Psihoterapevtski pogledi na človeka; Dr. med. F. Debevec: Psihonevroze in dušni pastir; V. Močnik: Pomen in smisel pravca 6. Zbornika C. P. Poleg teh glavnih razprav imamo še krajše spise o pripravah na koncil (Pogačnik), umetnosti barvnih oken (R. Tominec), nekaj misli k verouku v zvezi z izdajo novih verskih učbenikov (J. Jeraj), o jubilejih misijonske znanosti (V. Fajdiga), o možnosti, da sta bila sv. Mohor in Fortunat mučena v Sirmiju ali Cibalah — Vinkovcih v Slavoniji, ne pa v ogleju (M. Miklavčič). Zbornik zaključuje to poročilo o razstavi »Uporabne sakralne umetnosti« ob priliki petstoletnice Ljubljanske škofije in poročilo o razstavi teološke knjige 1462-1962 o prispevku Slovencev k bogoslovni znanosti.

L. Skerl

Gospod vladni komisar se je zadržal v razgovoru

IZ ZABLOD ČASA NA SVETLO POT

NATAŠA KALANOVA

V prvih dneh tega leta so mnoge slovenske skupine, mnoge organizacije in mnogi posamezniki razmišljali bolj kot sicer o naši osebni in narodni problematiki. Zavedli smo se bolj kot kdaj koli, da je sodobni človek razvrednotil tiste vrednote, ki so ohranjale stoletja dostojanstvo človeka in življenje narodov.

Zdrznili smo se ob spoznanju, da naše vasi in naša mesta izumirajo. Slovenci imamo mnogo premalo otrok. Med nami in okoli nas je vse preveč družin, ki nimajo nobenega otroka. Rodovi izumirajo, ker nimajo potomcev. Na ta mesta morajo priti drugi, v katerih je več življenjske sile, prišli bodo novi mladi ljudje, tuji rodovi, ki hočejo živeti. Ki imajo voljo do življenja.

Drugo spoznanje: našim in tujim ljudem se je zameglil pogled, da več ne ločijo, kaj je prav in kaj ni prav. Strahotno se je razpasel pojav umora otrok pred rojstvom. Te epidemije ni mogoče opravičiti z nobenimi izgovori: rojstvo človeka, ki je bilo spočeto, pa naj je to prvi utrip življenja ali drugi, je nedotakljiv. Strahotno mnogo je ubijavcev v današnji družbi, ubijavcev v finih oblekah in s sladkimi besedami na ustnah. Za te umore, za ta veliki greh, bo moral človek prejeti prej ali slej kaznen. Človek, ki drvi samo za uživaželjnostjo drvi v pogin.

Tretje spoznanje: zmaterijaliziranost mladine. Slovenska mladina, ki nam je posebej pri srcu, išče vse preveč le tisto, kar ji gódi in prija. Vse premalo se je pripravljena odpovedati lagodnosti, premalo je pripravljena nekaj žrtvovati za velike ideale. V ritmu twista drvi po modi časa v brezciljnost. Ne vsa naša mladina, a vse preveč je take.

Četrto spoznanje: V svoji lagodnosti smo preveč brezbrizni za usodo krvnih bratov, ki se bore za obstanek, ko jih uničuje in zapostavlja večinski narod, za krvne brate, ki se bore za pravice svojega naroda, proti njegovemu zapostavljanju, pa naj bo to na kulturnem, političnem, športnem ali katerem koli področju. Vse premalo so nam mar politični procesi, zaviti v tančice laži, ko pa je pogosto v njih boj za svobodo in demokracijo. Nam pa zadostuje, da se v Sežani ali še globlje v notranjosti najemo poceni klobas in si nalijemo v rezervoar bencina za avto.

In še in še so bila spoznanja, ki so grenka in ki ne smemo mimo njih brez poskusa rešitve. Zdi se, da smo na neki prelomnici, ko se odloča, ali bomo vse resnične in prave vrednote zavrgli, ali pa jih bomo skušali rešiti in s tem rešiti sodobnega človeka. In rešiti svoj narod.

Ali se vam ne zdi, da moramo nekaj storiti?

V podobnih obdobjih naše zgodovine, so se zdrave sile povezale med seboj. Imeli so študijske dneve, imeli kongrese, imeli katoliške shode in po tistem temeljitem razmišljanju in študiju, po tistem resnem delu in molitvi, so naši predniki našli nek izhod. Ali se vam ne zdi, da smo zdaj v takem obdobju, ko bi morali storiti nekaj velikega?

Kdo v krščanskem občestvu more reči, da ne potrebuje razgovora z drugim? Kdo misli, da se lahko tej usodni nalogi izogne? Kdo misli, da mu ni treba iskati rešitve, kako bi ohranil življenje svojega naroda? Treba je pristopiti od samih kritik vsega, h konstruktivnemu iskanju poti iz zablod tega časa v rešitev. Iz tavanja in močvar na svetlo cesto odrešenja.

Začnimo ta trenutek!

PROSVETNO DELOVANJE NA GORIŠKEM

PRI DIRIGENTU ZBORA IN PREDSEDNIKU SKPD V GORICI

Eno najbolj delavnih prosvetnih društev je goriško SKPD. Oglasili smo se pri predsedniku prof. Ivanu Bolčini, ki je prevzel tudi vodstvo pevskega zbora »Lojze Bratuž« po smrti prof. Fileja. Povprašali smo za načrte. Prof. Bolčina nam odgovarja:

Naše društvo, t. j. SKPD Gorica si je nadelo za to leto nove naloge. V prvi vrsti naj omenim na kratko podlago celotnega preteklega in bodočega dela. To je: Nuditi ljudstvu zdravo kulturno hrano, osnovano na katoliških načelih. Praktično bi pa lahko rekel, da se bo naše društvo z vso vne- mo posvetilo pevskim in igralskim nastopom, predavanjem, kulturnim večerom in stikom med bratskimi društvi na Goriškem, Tržaškem in Koroškem, tako, da bo tudi v bodoče naše društvo doprineslo svoj člen k verigi zamejskega kulturnega življenja. To je naloga, ki smo si jo tudi v tem novem letu zastavili in jo bomo z božjo pomočjo skušali tudi izpeljati.

»S kakšnimi občutki ste prevzeli mešani pevski zbor »Lojze Bratuž« po prof. Fileju?»

Po smrti prof. Fileja, dirigenta mešanega zbora »Lojze Bratuž« me je društveni odbor povabil, naj sprejemem prazno mesto zborovskega pevovodje. Vabilu sem se odzval, kajti v meni je bil še živ lik in beseda pokojnega profesorja, ki mi je pri nekem razgovoru približno takole dejal: »Zbor „Lojze Bratuž“ je moja skrb in moj ponos.« Bližala se je jesen in z njo pričetek rednih pevskih vaj. Stopil sem pred zbor, tako kakor stopi berač pred sodnika. Skoraj v strahu sem razvil svoj program in

dal svoja prva navodila. Težko je popisati občutke, ki so se v meni vrstili, kakor se vrsti film pred občinstvom. Zdaj stroge, zdaj radovedne, zdaj vsele oči pevcev so se zapičile vame in čutil sem se kot človek, ki povezuje sedanost s preteklostjo, ki mora na preteklosti graditi prihodnost zbora. In rad bom tako delal. Prepričan sem namreč, da se bo še dolgo poznala pri pevcih mehka roka in rahločutno srce pokojnega profesorja, ki je za ta zbor žrtvoval vse, kar se je žrtvovati dalo. Zato bo njegov spomin v nas vseh ostal vedno živ in njegov cilj bo tudi naš cilj.

»Ali vam primanjkuje prosvetnih delavcev?»

Začenjam s podstavko, da prosvetnih delavcev ni nikdar preveč. Opirajoč se na to trditev, bi rad omenil nekaj, kar mislim, da je vredno omeniti. Najprej moram pohvaliti in čestitati mladim prosvetnim delavcem in teh je lepo število, ki prihajajo iz delavskih, kmečkih in uradniških družin iz mesta in vasi. Zaman pa bi človek iskal, in tukaj je hiba, pri prosvetnem delu, izobražence, bodisi mlajše ali starejše. Séveda imamo tudi tukaj nekaj častnih izjem, ko se redki mladi izobraženci trudijo, da bi nudili našemu ljudstvu vse kar lahko nudijo. So pa tudi drugi, ki jim je to delo odveč; ne vem zakaj, ali ker ga smatrajo za »ljudsko« ali za nevredno pozornosti in truda. Bodi kakor koli, resnica pa je, da prav tisti od katerih bi lahko pričakovali največ razumevanja in pomoči, prav tisti ne pokažejo ne razumevanja ne zanimanja, kaj šele pomoč. Zato si je naše društvo zastavilo tudi to nalogo, da privabi v naš delokrog vse mlade in starejše izobražence, ki imajo količkaj smisla za prosvetno delo.

Picmanje VABIJO

KAKŠNA BO NOVA ŠOLA

(Dopolnilo k članku)

V članku »Kakšna bo nova šola« je med drugim zapisano tudi to:

»Učenec, ki se je udeležil skušenj zaključnega izpita, je opravil šolsko obveznost, ako je dopolnil 14. leto.«

Ta določba je bila v prvotnem zakonskem načrtu. V končnem besedilu zakona, ki ga je objavil uradni list republike dne 30. januarja 1963, torej potem, ko je bila prva številka »Mladike« že izšla, pa se določba glasi:

»Šolsko obveznost je izpolnil učenec, ki je prejel diplomsko nižjega tečajnega izpita. Kdor je ni prejel, ni več šoloobvezen, ako ob dovršenem petnajstem (torej ne: štirinajstem) letu dokaže, da je vsaj osem let izpolnjeval določbe o šolski obveznosti.«

Šolska obveznost bo torej v takih primerih trajala do dovršenega petnajstega leta.

Dr. Anton Kacin

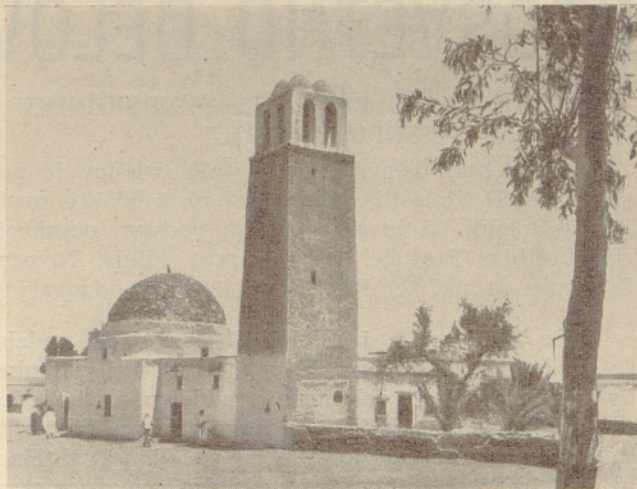
Po Tuniziji

II.

Skrivnostna koprena, ki odeva tujcu ves arabski svet, na mah splashni ob dotiku s stvarnostjo. Od pravljničnega sveta iz tisoč in ene noči ter poezije korana ne ostane drugega kot tipičen južnjaški svet z vso svojo revščino, zaostalostjo in umazanijo.

Tunizijski domačini so bersberskega, arabskega in židovskega izvora, toda ti trije narodi so se danes že tako spojili, da je nemogoče ločiti pripadnike posameznega naroda. Mešanica izvorov velja za vso Severno Afriko in kakor je iz te v Tuniziji nastal Tunizijec, tako je v Alžiriji Alžirec, v Libiji pa Libijec.

Povprečen Tunizijec, ki nima nobenega strica pri vladi, je velik revež, bodisi zaradi zaostalosti, bodisi zaradi gmotne revščine. Navadni delavec v državni službi dobi za osemurno dnevno delo na cestah, po gostinskih obratih, pri gradnji hiš kakih 450 lir v našem denarju Evropska rudarska podjetja plačujejo malo bolje, in sicer 800 do 1000 lir dnevno. Toda država tem podjetjem ne dovoli opustiti nobenega delavca, tudi še tako pohabljenega ne, zato imajo skoro vse evropske družbe zaradi čedalje večje gospodarske krize po nekaj sto delavcev odveč, ki pa jih morajo seveda tudi plačati. S to skromno plačo mora Tunizijec preživeti vso družino, ki je za naše pojme kar številna: 2 do 3 žene, kakih 10 otrok in seveda tašče. Mož vlada patriarhalno: žene mu morajo biti popolnoma pokorne, ker drugače jih lahko zapodi. Po ves dan se ne smejo ganiti zdoma. Mož zabije prosti čas po gostilnah ob črni kavi, pipi in kvartanju, žene pa se morajo doma ubadati z vsem mogočim in nemogočim delom, da pomorejo k izravnavi že tako majave družinske bilance. Zanimivo pa je, da žene nad takim življenjem prav nič ne tožijo. Niti niso ljubosumne, ako si mož vzame poleg njih še druge žene. Nasprotno, še same ga spodbujajo, naj vendar »kupi« (ne gre za pravo kupovanje, le mož mora

Mošeja v Tozeorju

ženinim staršem dati kaj denarja, pridelkov ali živine) še kako ženo; tako bo nanje odpadlo manj dela. Ako gre žena ven, si v južnih predelih dežele ne zakriva obraza, proti severu pa. Na jugu se žene nosijo kot kake ciganke, zavite so v cape, medtem ko na severu bolj gledajo nase: ven gredo le v praznični obleki, ki sestoji iz nekake bele rjuhe, katero si ovijejo okoli telesa in preko glave ter črne maske čez obraz, iznad katere gledajo le oči. Je seveda več variant take oprave: nekatere hodijo le v rjuhi, druge se z njo odevajo preko evropske obleke, tretje hodijo le maskirane, dokler ne pridemo do tistih, ki se vedejo in oblačijo po evropskem načinu. Vse je torej odvisno od miselnosti žene same in — seveda — od moža.

Vse tunizijske hiše so bele, z ravno streho in modrimi okni. Zakaj, ne vem, verjetno je to le običaj in pomanjkanje fantazije. Tipična severnoafriška hiša je pritlična in sestoji iz toliko zgradb, kolikor je sob, oziroma prostorov. Teh je navadno več — štiri do pet in so postavljeni v krogu, tako da je v sredi nepokrito dvorišče. Vse življenje družine v veliki meri poteka med temi stenami. Ena soba je navadno izrecno gospodarjeva in gorje, ako si kaka žena drzne vanjo vtakniti nos. Druge prostore pa si razdele ostali družinski člani, vključno z domačimi živalmi (perutnina, ovce, kamele, osli, konji, psi in redkodaj koze; te so bile nekaj časa sploh prepovedane, češ da požro preveč že tako skromnega rastlinja).

Ena glavnih vezi, ki so spojile omenjene tri narode v enega samega, pa je islamizem. Le pri Židih so posamezni primeri, da še časte Jehovo. Pri takih družinah je seveda v navadi enoženstvo, so pa, ponavljam, prej edine kot redke. Mohamedanci pa so po Islamu prevzeli le mnogoženstvo. Imel sem opravka s srednjeafriškimi zamorci; prevzel me je njihov fanatizem, pri severnoafričanih pa sem se čudil mlačnosti prebivalstva. Mislil sem, da pri mohamedancih mlačnost ne obstaja. Pa ni tako. V mošeje zahajajo le še brezzobi starci, medtem ko se mlajši rod za jutranjo in večerno molitve sploh ne zmeni, kaj šele, da bi popadali ob uri molitve na kolena in se jeli klanjati proti Meki! Tudi mo-

Bazar na jugu

hamedanski duhovniki sami niso kaj prida delavni. Z minaretov navadno ne vpijejo sami, ampak vključijo v zvočnike magnetofonski trak ali pa radio Tunis, ki oddaja jutranjo in večerno molitev vsej državi ob domala popolni brezbriznosti vernikov. Tudi v nekoč tako svete mošeje sme danes vsakdo, le da plača vstopnino. To velja kajpak predvsem za tujce, tako moške kot ženske; treba se je pa seveda sezuti. Pač pa se vsi mohamedanci vzdržujejo svinjskega mesa in vina.

Malce drugačna je podoba v revnih in večjih obalnih mestih. Zaradi neprestanih stikov z Evropejci (Italijani, Spanci, Francozi, Grki) so se domačini v marsičem navzeli njihovih navad. Ostala jim je le revščina, in zato vidiš na vsakem oglu kopicco beračev.

Danes je Tunizija republika z glavnim mestom Tunis (700.000 prebivalcev). Zgodovinska preteklost te države je bila burna, saj je v teku stoletij neštokrat spremenila gospodarje in je danes menda prvič v vsej svoji zgodovini samostojna. Prvi so jo naselili Feničani, nato Numidijci; bila je domovina Kartazanov, dokler je niso zasedli Rimljani. Po padcu zahodnorimskega cesarstva so v Tunizijo vdrli Arabci. Okoli leta 1000 so se začeli vdori Berberov, Tunizija je nato postala egiptovska kolonija, v 16. stoletju pa je Tunizija prešla pod vpliv Turkov in Bizantincev. V 17. stoletju se je sem zateklo mnogo španskih muslimanov. Leta 1830 pa je državo zasedla Francija, ki je kolonijo obdržala do nedavne osvoboditve. Glavni junak osvobodilnega gibanja in današnji predsednik je 60-letni Habib Burghiba. Živi v razkošju, medtem ko večji del Tu-

Souk (trg) v Tunisu

nizijcev nima najpotrebnejšega za življenje. On je tudi eden glavnih vzrokov nedavnega atentata. Burghiba se od vseh afriških predsednikov morda najbolj opira na Zahod, kljub temu pa je dal poklicati v deželo kopicco ruskih, čeških, bolgarskih in jugoslovanskih inženirjev in zdravnikov. Ti tujci pa so seveda v manjšini, največ tujcev je Francozov, sledijo Italijani (ki so že popolnoma asimilirani) in nato pripadniki posameznih narodov.

Se zadnja demografska zanimivost: če se Tunizijec poroči z Evropejko, ga izključijo iz svoje srede, zakaj s tem je izdal svoje ljudstvo. Ni pa večje sreče za Tunizijko, ako se z njo poroči Evropejec. Sprejme njegovo vero, saj za muslimane ženska nima duše, toda na vrat srečnega ženina se bo zdaj obesilo vse nevestino sorodstvo.

ŽENSKI KOTIČEK

URERUJE MARIJA

PRED POROKO

Pred kratkim je izšla v Argentini zelo prikupna knjiga *KAR PO DOMAČE*, ki jo je napisal Osip Sest, priredil in dopolnil pa jo je Simon Preprost. Iz te knjige ponatiskujemo z izdajateljevim dovoljenjem poglavje »V zadevah pred poroko« in mislimo, da s tem knjigo najbolj priporočamo.

ZDRAVJE - PREHRANA - POST

Na naše zdravje vpliva več činiteljev, tako notranji kakor zunanji, kot so okolje, stanovanje, obleka, način dela in življenja, najposredneje pa način naše prehrane. Zatorej je naše zdravje odraz naše civilizacije in kulture; in kakor je ta danes v krizi, tako je tudi naše zdravje. Dejstvo je namreč, da upada življenjska sila sodobnega človeštva. Zdi se sicer, da se podaljšuje povprečna življenjska doba pač po zaslugi vse večje higijene in razširjenosti športnega udejstvovanja ter višje ravni zdravilstva. Toda prav tako je dejstvo, da pada absolutna starostna doba in dejanska odporna sila današnjega človeka. To nam dokazuje že poslabšanje zobovja, porast najrazličnejših bolezni, kot so srčne, živčne, rak in druge ter izredna dovzetnost za nje. Spričo tega se je pojavila potreba splošnega zdravstvenega in socialnega zavarovanja z gosto mrežo kurativnih ustanov. To je v danem položaju potrebno in koristno, a ni rešilno, v kolikor postaja vse bolj sredstvo zlorabe in pomehkuženja, kar je v vse večjo moralno, socialno in biološko škodo človeka. Zatorej to ni prava rešitev.

Zlo je treba začeti zdraviti preventivno in pri korenini. Zdravje si moramo znati zgraditi, utrditi in očuvati s pravim načinom življenja in prehrane. V tem pogledu pa vidimo, da je največji sovražnik človeka prav človek — sam sebi. To pa zato, ker ne zna oziroma noče spoznati, kaj mu

NE POROCI SE Z MOZAKOM:

1. ki pride na sestanek uro kasneje, kakor je bilo domenjeno,
2. ki potrebuje vselej družbo vsaj nekaj ljudi krog sebe, sicer se dolgočasi,
3. ki je z živalmi surov in ne ceni narave,
4. ki hodi mirno z umazanim ovratnikom po svetu,
5. ki se baha z dragotinami, prstani, kratkimi iglami,
6. ki ne izhaja s svojimi mesečnimi prejemki, čeprav so zadostni,
7. ki ti ne zna pogledati mirno v oči in čigar stisk roke ni nikoli krepak in iskren,
8. ki se norčuje iz drugih ljudi, posebno iz otrok,
9. ki se zanima za premoženje tvojega očeta, posebno goreče pa za tvojo doto,
10. ki pije.

NE POROČI SE Z DEKLETOM:

1. ki se sestaja s teboj brez vednosti svojih staršev,
  2. ki raje pleše, kakor pa da bi se sprhajala v prosti naravi,
  3. ki ji je ljubše opravljanje in klepetanje, kakor pameten podučen razgovor,
  4. ki ima lase v neredu in dokazuje s tem nerednost,
  5. ki uporabi svoj zaslužek za sladkarije, in klobuke in drobnarije,
  6. ki želi, da ji kupuješ rože in ji izkazuje pozornosti, ki stanejo denar, namesto da ti prihrani nepotrebne izdatke,
  7. ki popije več kakor ti,
  8. ki je nisi nikoli zasačil pri ročnem delu ali gospodinjskih opravkih,
  9. ki dopušča, da ji streže mati,
  10. ki nima rada otrok.
- Ti nasveti, ki nikakor niso nespametni, izvirajo iz neke revije iz leta — 1912.

Minilo je mnogo let, časi so se spremenili in z njimi način življenja. Izpopolnimo sodobno, dodajmo naše želje.

NE POROČI SE Z MOŽAKOM, KI:

1. ti vedno in ves čas zatrjuje, da si zanj nadzemsko bitje, angel, in se mu vidi na očeh, da to res verjame,
2. ne želi otroka od tebe,
3. ti ni duhovno vsaj enokvreden,
4. se ti kaže na tak način, da ne najdeš na njem napake, da, niti napakice,
5. se mu povesi nos, kakor hitro se v družbi razigraš,
6. mora vselej imeti prav. On in samo on in nihče drugi,
7. čedne ženske potuhnjeno in svetohlinsko označuje za grde,
8. ni vselej čedno oblečen, čist, umit, obrit in zašit,
9. ne mara razgovorov gospodarskega značaja,
10. se ne zna široko, glasno in odkrito zasmejati.

NE POROČI SE Z DEKLETOM, KI:

1. je prežeta z bolnimi »roza« ljubezenskimi novelami, v katerih vedno nastopa »neznan princ« in ki se vedno srečno končajo...
2. ne mara od tebe otrok,
3. ima neznosne sorodnike,
4. je pametnejše in bolj izobraženo kakor ti,

je v dobro, kaj mu je v slabo. Očividno mu sodobna znanost in tehnika ni znala dati pravilnega odgovora. In tako vidimo, da se iz najbolj civiliziranih in kulturnih dežel kot so Francija, Anglija, Svica in druge dviga klic: »Nazaj k prirodi!« v načinu življenja in prehrane.

NE PREVEČ HRANE!

Problem sodobne prehrane je v tem, da se **preveč** hranimo količinsko in **premalo** kakovostno.

Sodobni človek se tri do štirikrat preveč hrani kot mu je dejansko po naravi potrebno. Posledica tega je preobremenitev in postopno obolenje prebavnih organov, nepotrebna izguba energije za odvišno prebavo in vzpostavljanje notranjega ravnovesja, pojavljanje najrazličnejših strupov zavoljo neprebavljene in nepresnovlene hrane, ki se zbira v obliki debelosti ter s svojimi neaktivnimi celicami ovira normalno obnavljanje živih, aktivnih celic; to vse povzroča nastanek bolezni, posebno raka, srčnih, živčnih in duševnih bolezni, arterioskleroze, revmatizma, TBC, bolezni prebavil, skratka vse bolezni so posledica nepravilne prehrane.

Pri tem je res nerazumljiva »logika« človeka. Z nezdravo hrano, ki mu v svoji preobilici dvojno škodi, si drago sam kupuje bolezni, ki jih mora nato potrojeno drago odplačevati z zdravljenjem, ne glede na to, da se z umetnimi medicinskimi nadomestki in z nadaljevanjem nezdravega načina prehrane potencirano slabi, dokler ne podleže. Za denar, ki ga za vse to rabi, se spušča v nečloveško borbo, kar ga še prej izčrpa. To je podoba današnjega človeka, ujetega v svoj egocentrizem. Nesocialen in nehuman je v borbi za pridobitev življenjskih potrebščin, nesocialen in nehuman je v njih uporabi, saj s svojo nenasitnostjo odjeda potrebni kruh drugim, ki bi ga bilo sicer ob zadostitvi le naravnih potreb za vse dovolj. A tedaj nastopi »logika« narave in s svojim neizprosним zakonom ravnovesja zadene človeka z njegovo »logiko egocentrizma« vred. To je pravičnost moralnega reda, na katerem sloni ves naravni red stvarstva.

V smislu tega naravnega reda pa potrebuje človek sorazmerno zelo majhno količino hrane, le da mora biti ta zdrava. Obstajajo sicer neke okvirne ugotovitve, koliko in kakšno hrano potrebujemo, vendar je to zelo subjektivno vprašanje, na katerega si mora vsakdo z opazovanjem in poizkusi najti odgovor. (N. pr. pri teži 60 kg, srednji delavec rabi 60 gr beljakovin, 300-350 gr ogljikovih hidratov in 30-60 gr maščob, kar bi odgovarjalo okoli 2000-2400 kalorijam). Najučinkovitejše sredstvo v tem pogledu je post. S postom si organizem očistimo, odpočijemo in obnovimo, nakar je moč uvesti pravilni način prehrane.

S POSTOM SE TELO OKREPI

Prehod v post iz običajnega načina prehrane naj bo postopen z uvajanjem vegetarijanske prehrane in z vzdržnostjo pri jedi ter pijači ter postopnim opuščanjem obrokov. Priporočljivo je najprej opustiti večerjo, ki naj bo sicer še lahka brez škrobnih sestavin kot jih vsebujejo krompir in močnate jedi in naj bi jo uživali vsaj 3 ure pred počitkom. Potem naj bi opustili zajtrk in končno kosilo. Pri popolnem postu uživajmo le vodo in enoten kruh, nikoli belega; nekateri še to opuste. Več kot tridnevni popolni post ni priporočljiv brez zdravniškega nadzorstva, ker ima lahko škodljive posledice glede na obstoječe zdravstveno stanje poedinca. Pred začetkom posta je potrebno organizem izčistiti z dobrim odvajalnim čajem in tudi z uporabo klistira. Pa tudi prehod iz posta v običajno prehrano naj bo postopen z uvajanjem postopnih obrokov rastlinske in zelenjavne prehrane. Pri tem se držimo pravila, da uživamo sveže sadje le na tešče ali četrte ure pred obedom zato, da si poživimo tek in pridejo vitamini neposredno v kri. Uživajmo le res zrelo sadje in svežo zelenjavo, brez vsakih kemijskih dodatkov za konzerviranje in podobno. Uspeh posta povečamo s spanjem ob odprtem oknu, z dnevno telovadbo, sprehodi in s sončenjem.

S postom se celotni organizem okrepi, ne pa oslabi, kot mnogi zmotno mislijo. V miru se organi odpočijejo in pomorejo, izločijo se razni strupi in neaktivne celice, tako, da se celoten organizem regenerira. To ima za posledico poživitev duhovnega življenja, ker se organizem sproščen snovnosti lažje in bolje posveti duhovnim funkcijam. Kajti duh in materija človeka sta v bitni odvisnosti. To so že zdavnaj spoznali, zato so se vsi veliki modrci postili, kot vemo iz zgodovine.

Človeški duh se more šele sproščen snovnih funkcij svojega organizma, resnično predati svoji duhovni naravi in vse bolj odkrivati njene prvine kakor so instinkt, ki človeka v svoji izvirnosti nezmotno vodi v skladju z naravnimi zakoni, položenimi v veselje od skupnega Stvarnika; dalje odkriva na višji duševni stopnji intuicijo, na še višji inspiracijo ter končno jasnovidnost, božanske zaklade svoje duševnosti za najvišjo ustvarjalnost človeka.

POST PRINAŠA PREROJENJE

Tako vidimo, da nam prinaša post dejansko telesno in duševno obnovo ter prerojenje. In nam kristjanom razodeva to življenjsko modrost in trajnost sreče naša vera. Nazorni zgled za to, kot za vse ostalo nam je dal s svojim vzorom sam učlovečeni Bog, ki se je kot človek, postil preden je začel svoj apostolat in preden je šel v trpljenje in preko njega v zmagoslavno vstajenje — da bi znali tudi mi črpati iz posta potrebne duševne in telesne moči za svoje življenje in vstajenje svojega duha.

Naš post začenja 40 dni pred Veliko nočjo, kar odgovarja naravni potrebi fiziološke obnove našega organizma v prehodu zime v pomlad. Izkoristimo ta veliki čas v svoje telesno in duhovno prerojenje! Ob sproščanju osnovnih funkcij svojega telesa dvignimo duha v meditacijo in molitev in dobra dela. Misel se nam bo vse bolj sproščala snovnosti in vsakodnevnih skrbi, se vse bolj umirjala, spoznavala bo vse bolj lastno nebogljenost in slabost ter bo spričo tega postajala vse bolj razumevajoča in odpuščujoča do drugih ter se vsa skesana, dobra, v ljubezni začela približevati bližnjemu. Občutili bomo problematiko bližnjega vse bolj kot svojo lastno, iz česar se nam bo porodil pravi čut vzajemnosti, ki bo prehajal v spoznanje potrebe medsebojne pomoči — pomoči porojene sprva v obliki dobre misli in želje, ki se nam bo nalepem dvignila v molitev; v molitev za lastne in tuje potrebe. In bolj, ko bomo izprošali milost za pomoč drugim, bolj se bodo po skrivnostni moči molitve in naše vere studenci milosti v zvrhani meri zlivali na nas same. Tedaj se nam bo kot čudežno na mah vse razjasnilo; svoje in tuje probleme bomo ugledali v novi luči vse poenostavljene in zlahka rešljive. Iz te jasnovidnosti bomo črpali novih moči za svoje delo in pomoč bližnjim in vse se bo kot igraje sproti reševalo. Tako prerojeni bomo v vsej polnosti doživeli in zaživeli praznik Vstajenja, ki bo hkratu vstajenje našega duha v smislu tvořne ljubezni sobratu v duhu vstalega Boga - Človeka.

SOCIALNI PÖMEN POSTA

V tem svitu ima naš post poleg moralno-fiziološkega tudi velik filozofski in socialni pomen. V borbi za zmernost v prehrani in načinu življenja se najstvarneje in najučinkoviteje borimo proti egoističnemu materializmu, smrtonosnemu zlu sodobne družbe, ki jo bo, če se pravočasno ne strezni, upropastilo. Temelj materializma je prav gurmandstvo, nezmernost v prehrani in v splošni uporabi življenjskih dobrin. Z zmernostjo v načinu prehrane in življenja si človek zagotavlja zdravje tudi v živčnem in duševnem pogledu z omejevanjem kruhorstva — istočasno pa avtomatično s tem ostaja dovolj kruha in z njim vseh življenjskih dobrin tudi za druge. V narodi je vse velemodro urejeno in tako je preskrbljeno dovolj kruha za vse. Le človek je tisti, ki tega kruha ne zna pravilno pridobivati, ga pravilno med sabo porazdeljevati in kar je prav tako važno, če ne najvažnejše, ne zna ga pravilno uporabljati in izkoriščati.

Filozofski pomen posta je torej v osvobajanju človeka snovnosti, kar predstavlja najstvarnejšo borbo za resnično človekovo duhovno svobodo. Socialni pomen našega posta pa se izraža v višji, zavestni akciji altruističnega idealizma; tvornega človekoljublja v svitu Kristusove blagovesti za pobožanstvenje človeštva.

Iz navedenega postane jasnovidno, da kadar v luči svoje vere, s katero se nujno sklada prava znanost v smislu naravnih zakonov, spoznamo, kaj je v naše dobro in skušamo to z iskreno voljo in izprošeno milostjo tudi doseči, ustvarjamo istočasno zavestno in neogibno dobro tudi svojemu bližnjemu. In obratno: kadar delamo dobro bližnjemu — se nujno povrne v dobro nam samim. To je zakon našega življenja, to je tajna naše sreče.

Tako s postom, ki je osnovnega pomena za način naše prehrane in zdravja — na videz tako nepomemben, a v službi velikega cilja — posvečujemo svoje življenje in s tem izpolnjujemo svoje poslanstvo.

5. je podvrženo istim slabostim in napakam kakor ti,

6. govori neprestano le o sebi,

7. te ne zna poslušati, kadar govoriš,

8. je histerično in ljubosumno,

9. te v navzočnosti drugih kara in po učuje,

10. je privezano na dom tako zelo, da te be zanemarja.

Te točke se lahko poljubno razširijo in izboljšajo še z drugimi. Za moške in ženske. Izbira je kočljiva zadeva! Nasveti so kočljiva zadeva! Zato pozor! Kasneje so vzklikli: »Saj ga nisem poznala od te plati!« — odveč.

Morda našim dekletom in fantom še nekaj — v premislek.

Amerika, Avstralija, Azija... pa tudi Gorica, Trst... Premisli in kjer in kadar je le mogoče in če bi sicer ravnal proti svoji vesti — vzemi Slovenko, vzemi Slovenca. So primeri, a zelo redki primeri, ko srce, glava in vest govorijo drugače...

Kri ni voda, in isti jezik, spomini na iste kraje, ljudi, dogodke, pa čeprav še tako oddaljeni, so velika osnova za to, kar se kasneje v zakonu imenuje »tovarištvo«.

Pred poroko pa pride še ena stvar, star običaj, ki fantom — ponekod je kljub ženski enakopravnosti še vedno tako, da fant je zaprosijo za roko — ne pusti spati.

Sosedova Metka mi je pravila, če se sme tistemu ihtenju reči »pravila«, kako jo je Janko zaprosil za roko. Peljal jo je pred veliko novo hišo in rekel:

»Lepa ta moja bajta, kaj?«

»Lepa!«

»Samo enega hudiča ji še manjka, pa bi bila ves komplet.«

»?«

»Kuharice ni v njej, zame pa za tiste, ki bi še prišli...«

Metko je skoraj kap.

Stric Feliks, dvakratni vdovec, je do sedanje Francke prišel tako: na Vernih duš dan je na grobu svoje druge žene zalival rože, ko je prišla mimo Francka. Pocukal jo je za rokav, pokazal na grob in mencaje izdaval:

»Dve sem pokopal. A bi ti bilo nerodno, če bi bila tretja?«

O, iznajdljivi smo kot zlomki!

So pa veseda še drugačni načini, kako zaprositi za roko, in ni nujno, da bi samo te uporabljali.

Pređen sta se selila iz puščobne, med visoke zidove Kolodvorske ulice stisnjene sobe, kamor je skakala sončna luč v stanovanja muhasto kot figure na šahovskem polju, na svoj dom v Trnovem, raztegnjenim pod širokim nebom, s soncem, ki si je neovirano rezalo brazdo od prvega jutranjega diha do večernega počitka, med zelenje in cvetje ljubeče obdelanih, bogato hvaležnih vrtov, v živi vrisk in trmasti jok zdrave, poredne, včasih tudi razposajene in celo nadležne otročadi z Gmajne, je avgust s svojo žgočo soparico že davno spuhel in september se je že nagibal k jeseni. Jutra so vstajala vse češče meglena, Anici neprijetna in zoprna; zdelo se ji je, da jo oprijemajoča se, v kosti prodirajoča vlaga uklepa v vezi nevolje in lenuharjenja. Ljubša ji je bila žaveljska rezka burja, pomešana z grenkobnimi izhlapinami iz solin in vonjem po ribah, ki je loputala z oknicami in vrati, kradla listje z gospejinega latnika, nagajivo snemala klobuke breškinih in istrskih kmetom ter delavcem iz škedenjskih plavžev, motala krila pericam in mlekaričam, ki so s culami in vrči na osličkih hitele mimo gostilne do Sv. Ane, tam pa se razgubile vsaka po svoji poti, a v srce razkošno trosila voljo do dela in vžigala kri bolj kot kraški teran. Selitve z novim delom je čakala kot odrešenja. Brezdelje jo je utrujalo in ji rvalo živce, zadirala se je za malenkost ali pa muhasto molčala. Francu je bilo drugače, ker so ga hitro vzeli v službo in je bil skoraj

ves dan zdoma. Proti koncu se je še sama opogumila na sprehode po mestu in zašla tudi na Vodnikov trg, kamor je poslej najrajši zahajala.

Ponterosso bi se lahko skrtil pred razvlečenim ljubljanskim živilskim trgom, kjer si kupil domala vse, kar si rabil v hiši. Ves prostor je bil smotrno razdeljen, raztegnjen tudi v stranske uličice, drevo-rede in sosednje tržišče ter bil podoben skrbno stkani pajčevini.

Glavni del so zavzemale s svojimi »cizami«, polnimi košar zelenjave in sočivja pa tudi rož, trnovske vrtnarice. Ustavljale so se po prihajajočem redu v navpične vrste, ki so jih ob spodnjem robu, vzdolž Ljubljanske, zaključevale stojnice branjev. Za njimi je bila onstran vmesne ceste, vprav na desnem bregu reke dvojna vrsta lesenih mesarskih barak, kamor so prodajalke prav rade hodile po kuhano gnjat za dopoldansko malico. Na vzhodnem delu trga so mestni tržni delavci že zarana postavili dolge mize iz ozkih desk in nizkih lesenih koz; semkaj so okoliške kmetice, zlasti z dolenske strani, razložile koše, cajne, vreče in vrečice s fižolom, graham, lečo, bobom, kašo in tudi zelenjavo, ki jim je zrasla, kot je pač sama hotela, kajti posebne skrbi ji prav gotovo niso posvetili. Mlada Srbkinja, žena kakšnega narednika, debelo namazana in odišavljena, je nekoč otipala tako zraslo ohrovtovo glavico in rekla:

Tudi Vi? Tudi mi! Zakaj pa ne?

TI LJUBA MLADOST!

Imam dvajset let in študiram. V šoli mi gre še kar dobro. Vendar me zadnje čase zelo muči položaj, v katerem sem se znašel in iz katerega ne vem rešitve.

Zaljubljen sem se v dekle, ki ima komaj šestnajst let. Ima me zelo rada, ampak njeni starši gledajo name z nezaupanjem. Rekel sem jim, da sem se pripravil za njo, poročiti in to jih je delno pomirilo. Pri meni doma so pa nastale težave in križi, ker o tem predlogu nočeta ne oče ne mati ničesar slišati. Pravita namreč, da sem še premlad in da moram prej končati študij in dobiti službo. Principielno pa nimata nič proti dekletu.

Vem, da so to stvari, na katere je treba misliti, ampak jaz ljubim dekle z vsem svojim bitjem in kljub temu, da sem veren katoličan, ne vidim ničesar, kar bi mi moralo nasprotovati in preprečevati, da je ne

bi ljubil. Po pravici vam moram izdati, da nisem nikoli niti skušal izrabiti ljubezni dekleta. Zdi se mi pa nesmiselno, da bi še nadalje vztrajal. Res mlada je še; ampak, če se imava rada, zakaj se ne bi smela ljubiti in skupaj deliti življenja?

Zaljubljen študent

Lepo je od Tebe, da nisi nikoli skušal izrabiti ljubezni do dekleta. V nasprotnem slučaju ne bi mogli več govoriti o ljubezni. Kako more mladenič trditi, da ljubi dekle, če je ne spoštuje, ampak jo izkorišča, se z njo igra in jo izrablja? Kako more reči mladenič, da dekle ljubi, in bo z njo delil življenje, če ne pomisli, kako bo zagotovil zakonski zvezi tisto trdnost in vztrajnost, ki sloni tudi na koščku kruha in odpovedi? Če imaš dekle rad, boš dokončal študije, kakor starši želijo, in si poiskal kruha. V tem času bo tudi dekle doraslo in

tudi sama bo še kaj pridobila v znanju in izobrazbi, da bo skupno življenje lažje in res vir trajnega veselja, čeprav ne brez težav in skrbi. Trdnost železa se v ognju preizkuša!

Mladi ljudje večkrat pravijo, da se jim strašno mudi, ker se bojijo, da se bo zaradi čakanja vse »ohladilo«. Nikar hiteti! Čas bo povedal svoje in vidva drug drugemu, ali sta res drug drugega vredna. Ljubezen zahteva žrtev. Te pa človeka včasih potrejo, če ni nanje pripravljen. V veselju in v nestrpnem pričakovanju se trezno in zavestno pripravita na čas, ko bo življenje od vaju zahtevalo res prave ljubezni.

Ob takih primerih se spomnim na pridigo sv. Janeza Evangelista, ki ga je, kakor sam pravi, Jezus zelo rad imel. Ko je bil že zelo star, so ga učenci večkrat prosili, naj jim kaj lepega pove. In stari apostol je vedno isto ponavljal: »Otročiči, imejte se radi med seboj! Tako nas je naš Gospod Jezus učil in to je najvažnejše!«

»Nema ništa, samo lišta.«

Zavihala je svoj orlovski nosek in zavila med dvokolesne vozičke vrtnaric, kjer ji je bil ohrovt sicer všeč, ji pa cene niso bile po volji.

Take dolge, zložljive klopi za kmetice z zelenjavo so bile tudi za kmetiško sadje in gozdne sadeže: jagode, maline, borovnice in gobe. Razpostavljene so bile v stranski ulici ob lemenatu do šenklaške cerkve, ljubljanske stolnice, ki je imela s svojo uro precej važno vlogo pri cenah. Od enajstih dalje so se namreč cene precej znižale, kajti kmeticam in vrtnaricam se je mudilo k družini in živini, marsikaj je bilo treba spotoma tudi kupiti, trgovine so pa opoldne že zapirali. Ob tej uri so prihitele na trg revnejše gospodinje, ki niso gledale na kakovost zelenjave, ampak le na količino.

Trgu za hrbtnom so kraljevale, kokodakale in kikirikale jajčarice s svojimi koški in lesenimi kletkami, kjer si je bilo moči izbrati piščance za pečenko in obaro, stare kure za dobro juho, mlade petelinčke za rejo in koklje za velikonočna piščeta, jarčke za jajčka, puhasta piščeta za veselje otrok in jezo gospodarja, ker vse razbrskajo, zaljubljene golobčke, gruleče grlice s tisto ozko črno progo okoli vratu, s katero jih je za kazen zaznamovala Mati božja, ker ji niso hotele varovati Jezuščka, ko je morala po opravih, pa tudi naivne zajčke z gibajočimi brčicami, z enim uhljem navzgor, drugim navzdol, in fazane s sedemvrstnim mesom za izbrana kosila gospode.

Med to rejo malih živali in trgom se je dvigal lesen, dobičkanosen plot: prodajalnice kramarjev, druga ob drugi, druga čez drugo, kot je v trgovskem svetu pač v navadi. Preproste in prijazne, krepke in vedno sveže ter nasmejane kramarice, nekatere še mlade in razoglave, z velikimi belimi uhani, druge že priletne z ruto na glavi so že zgođaj razobesile svojo pisano kramo na pročelno

stran barak. Ob kateremkoli letnem času si tu lahko izbral kako oblačilo za katerikoli letni čas, le ob hudi zimi so trgovinice zaklepali s preprostimi in za tiste čase še kar zanesljivimi železnimi žabicami.

Že na zunanjih stenah teh pravljinih hišic si našel, kar si pozelel; bluže s kratkimi in dolgimi rokavi, na gumbe ali brez, z žametnimi in svilenimi trakci in naborki, ozka in nabrana krila, dostojno dolga do gležnjev ali smelo kratka, predpasnike za dekletca, dekleta in žene, ženske in moške obleke; snežnobeli životki za brhka dekleta so viseli poleg flanelastih spodnjih hlač za stare očance, ki se že sredi poletja peči tišče; debele volnene nogavice so se posmehovale lahkim svilenim in močno bleščočim se, takim pač, kakršne so bile v modi pred pol stoletja. Tudi kakšna punčka je visela vmes, natlačena z žaganjem in otročje pobarvana, z rdečo pentljo v plavih laseh in z lakastimi čevljički.

Ker je v vsakem tednu en petek, vera Ljubljčanov pa iskrena, niso obiskovali le mesarske stojnice, ampak tudi maslarice v senci stolnice. Narezale so domačega sira, kravjega in ovčjega, natresle sirčka, z malo ali veliko zajemalko namerile kisle smetane za štruklje in razne omake, postregle tudi s skuto, zlato in rjavo zapečeno, z janežem v luknjičavi, zdrisasti sredici, s kuhanim in surovim maslom, domačim ali iz mlekarških zadrug, z lepo izoblikovano rožo za okras na vrhnji ploskvi. Sirček in skuto so polagale na velike, sveže zelene liste ohrovta, zelja ali cvetače.

S prostora pod stolnico so peljale tri dolge kamnite stopnice k drugim stojnicam branjev, ki jih je vmesna cesta od trga do frančiškanskega mostu delila v dvojce. Na vrhnjem koncu te skupine je bil trg za ribe, predvsem sladkovodne, a izbira ni bila kaj velika. Krapi, sulci, postrvi in manjše, sardinam podobne ribice so šle v prodajo zlasti v postnih dneih. Tudi žabjih krakov ni manjkalo, blede rož-

HOROSKOP

Ali verujete v horoskop? In če verujete, zakaj mu ne sledite tudi v Mladiki in objavljate navodil in njegovih napovedi?

K. Pepca

Še to manjka! Ali ni dovolj prva božja zapoved, ki pravi: »Veruj v enega Boga?« S tem pa nočem reči, da je vse izmišljeno, kar »horoskopi« pravijo. Vse kar nas obdaja, ima na nas vpliv. Do katere mere se tak vpliv razodeva in kako ga je mogoče ugotoviti, to so pa še velike skrivnosti. Zato se strokovnjaki v horoskopu navadno izogibajo napovedi in prerokb ter se omejujejo na več ali manj posrečene nasvete za vsakdanje življenje, ki je v prvi vrsti odvisno od naše svobodne volje.

Ali je res potrebno, da se zatekamo h horoskopom, ko pa imamo jasne in gotove resnice in navodila, ki nam jih daje naša sveta vera?

»DOGMATISTIČNO« GLEDANJE

Gospod katehet! Zdi se mi čudno, da ste kot odgovorni urednik Mladike pustili na zadnji strani januarske številke izraz »dogmatističen«. V šoli opozarjate namreč dijake, da izvira raba takega izraza iz napačnega pojmovanja dogme in dogmatike. Kako naj si torej razlagam to pomoto? Dijakinja

Imaš popolnoma prav. Ne gre pa za pomoto. Izraz sem pustil, ker ga je zapisal naš sotrudnik z Dunaja, ki se na vse to dobro razume, in ker je izraz dobil danes že čisto določen pomen, čeprav izvira ta pomen prav iz napačnega tolmačenja dogme in dogmatike.

Dogma je za katoliško teologijo verska resnica, ki jo je Bog razodel. Če bi je Bog ne razodel, bi je človek ne bil odkril ali spoznal ali vsaj delno doumel. Katere so te resnice, nam pove Cerkev, ki je od Kristusa postavljena, da uči in vodi. Take resnice so na primer: Sv. Trojica, učlovečenje božjega Sina, izvirni greh in odrešenje po Jezusu

Kristusu, sveta Evharistija itd. Znanost, ki ugotavlja, kje in kako so te resnice razodete, kako se dokaže njihova resničnost, kako naj jih človek utemelji, razume in razaga, se imenuje dogmatika.

Ker so vse te resnice od Boga razodete, nespremenljive in jih je treba verovati, so nasprotniki začeli trditi, da je dogma »mnenje, ki ga je treba sprejeti brez kritične misli«; dogmatičen pa tisti, »ki ne trpi ugovora, ki trdovratno vztraja pri kaki trditvi, katere se z nobenim pogojem ne odreče«. (Priročni leksikon)

Že iz tega vidiš, da ista beseda vodi do različnih in nasprotujočih se pomenov. Zato je treba opreznosti pri uporabi teh besed, da ne damo povoda za nepravilno tolmačenje verskih dogem, ki slonijo na božji besedi, ne pa na človeški trdovratnosti in odpovedi za vsako kritično presojanje.

Za danes naj bo to za odgovor. Ob drugi priliki pa kaj več, ker je še veliko važnih stvari.

Lojze Škerl

natih kot telečje meso, ki so jih Ljubljancanke cvrle z jajci in drobtinami. Za dobre želodce so poskrbeli še z zaliznjenimi polži, a le na pomlad, ko jih je bilo najti med grmovjem kar precej.

Komaj za vogalom velike stavbe ob ribjem trgu ti je zaplaval v nosnice topel vonj po kuhanih klobasah. V senci košatih kostanjev z rdečim razcvetjem so na stojnicah mirno opravljale svoje delo klobasarice. V belih predpasnikih, z belimi rokavci do komolcev so z dolgo vilico na dva zoba spuščale hrenovke in kranjske klobase v dvodelne bakrene kotličke z razdeljenim, na dve strani odpirajočim se pokrovom, jih jemale iz krova in natikale na paličico pod pokrovom, da so visele v lastni sopari, ostale sočne, okusne in vroče in so lahko hitro postregle z njimi na porcelanastem krožniku, naribale poleg svežega hrena ali pa položile žličko gorčice, kar si pač naročil, namesto vilic pa ponudile bel papirnat prtič.

Šmentano, da je bila lega teh nebeških hišic prebrisan preračunana. Ob prihodu na tržni prostor so s klobasnim vonjem tako razdražile voh in čut za okus, da si ves čas nakupovanja mislil bolj na klobase kot na zelenjavo in druge potrebe, nazaj grede pa po sili zakolovratil v nastavljeni past.

Nekaj podobnega je moralo biti s prodajalnicami kramaric. Razstavljeno blago je tako dolgo bodlo v oči, da si si končno le potegnil bruno iz njih in kupil, kar navsezadnje še potreboval nisi.

Na popotovanju po raznih delih trga si za vogali hiš naletel na priložnostne prodajalce, ki so se umikali tržnemu nadzorniku, ker niso imeli čisto vest. Ponujali so potrebščine za šivanje, kakšno novost med kuhinjskim orodjem, krtače in cunje za ribanje in podobno. Tudi kam berač, betežen ali pohabljen, je stegnil roko proti tebi in te skušal prijeti za srce, v dlan pa dobiti vsaj dinarček.

Anica se ni mogla vživeti, da bo kmalu tudi sama v tem mravljično delavnem svetu, kjer ne sliši svoje govorice in kjer se tudi drugače nosijo. Napenjala je ušesa, da bi ujela kje domači napev jezika, a zaman. Nekatere ženske so zavijale in vlekle kot njena gospodinja in sodila je, da so Dolenjke, ostalih narečij pa ni poznala.

Crnih klotastih ali satenastnih halj z dolgimi rokavi kot so jih nosile tržaške branjevke, tu ni videla. Nekatere žene so imele skoraj do tal dolga, široka krila, nad bluzami pa do vratu z gostimi gumbi zapete jopiče, stisnjene v pasu in nad boki zvončasto razširjene. Vrh vsega so nosile bele predpasnike iz pisanega blaga in velikimi žepi, ali pa le od pasu nizdol. Naglavne rute so si skoraj vse zavezovale z vozlom pod brado, nekatere tudi na tilniku, Primorke pa so jih privezovale v veliko pentljo in skoraj vedno za vratom, le o praznikih in nedeljah pod brado.

Ko je nekega jutra spet takole šarila po trgu in mimogrede pogledala na neki stojnici v nevarno piramido zložene breskve, se je v Anici sesula kopia spominov in ji zagomazela v zavest kot mravlje iz podrtega mravljišča.

Pred njo so zavalovila Brda s trtnimi griči, ki se spuščajo na eni strani k ravni Furlaniji s son-

cem in vetrom, na drugi pa do Sabotina in v senčno Soško dolino. Tik pod trgom je tekla Ljubljanka, tiho in potuhnjeno, da je še čuti ni bilo, Soča pa je glasno pela v svoji soteski, se penila in jezila, dokler se ni umirila, čim je zapustila Podgoro in se bližala Vipavi. Zagledala je raztrgane, pogosto zanemarjene hišice svoje vasi Kojško, domače Poročno, tisto rutico zemlje, kjer je bil sadovnjak in vinograd, njiva in senožet, in za njim Brajdo, ki je lezla v opokast breg, ves prepleten z lozovino, kamor se jih je hodila igrati cela kopica. Ona in njena sestra Marija, brata Pepček in Jelč, Črnogorčeva Jula, njena poznejša svakinja, sosedova Malka in njeni lepi sestri Mila in Lina in tisti fantiči, ki so ji pozneje tako radi pisarili z bojišč svetovne vojne: Tone Černajčev, Viktor Četrvok, Miha Lahčev in Nini s Perkošča. Tam so kuhali, ko so prinesli vsak s svojega doma, kar so pač mogli ukra- sti: moko, zabelo, jajčka kar topla izpod kokoši, sladkor, pa sol in vžigalice, kar je bilo poglavitno. Mešali so in pacali, pekli in smodili, da včasih še vaški psi niso povohali, kar so napekli.

Na tisti košati, dežnikasto razvejani češnji v Poročnem se je pismeno pripravila na svojo prvo sveto spoved. Bilo je sredi maja, dobro se je še spominjala. Zima ni bila tako huda, zato so bile češnje že lepo rdeče, sočne in sladke pa mesnate. Nad njo je v precepu sedela Ida Fliperjeva in štetla zapovedi. Pri vsaki se je ustavila in spraševala svojo in Aničino vest. V rednih presledkih je segala po rdečih kroglicah okoli sebe, jih nosila v usta, koščice pa metala včasih na tla, a še rajši Anici na glavo.

»Zdaj pa tista, ki pravi, da se ne krade. Jaz že ne kradem!« je rekla ponosno. »Še nikoli...«

»Ravno včeraj,« jo je prekinila Anica... »saj si prinesla v Brajdo maslo in sladkor.«

»Tisto?«

Poznalo se je, da se hoče izmazati. »Saj je bilo naše.«

»Pa si le vzela skrivaj in ne vpričo mame.«

»Pa naj bo, zapišem še to.«

Ni še napisala, ko je zavpila nad Anico pod seboj: »Ti pa zapiši, da Viktorja v cerkvi gledaš!« Anica je zardela in napeto premišljala s čim bi jo zavrnila. Nazadnje je le našla:

»Ti si se pa v cerkvi smejala!«

»Po tihem, saj gospod nunc še slišal ni.«

»Te je pa Bog, kar zapiši!«

Tisti listek z grehi je zgubila še pred spovedjo, a bi ga itak ne potrebovala. Katehet jih je namreč poučil, da se je treba grehov ustno spovedati. Bala se je, da ne bi prišel komu v roke, ker je bilo spodaj napisano njeno ime in priimek, bi prav gotovo kmalu vse vasice vedele, kakšni madeži skrunijo njeno dušo.

Ko se je po tolikih letih v mislih vračala v tisti čas, ne bi rekla, da je kradla, če je trgala sadje z domačega drevja; saj bi morala imeti potem dušo črno od kraje, tolikokrat je splezala na tista nizka, molčeča drevesca in se odteščala. Šele zdaj se je zavedla, da bi mogla živeti tudi ob njih, čeprav skromno in s skopo odmerjenimi dobrinami zemlje. Zdelo se ji je, da jih je nevredno zapustila, one jo pa še vedno čakajo in vabijo domov kot

NAŠA BAZOVICA

Ko gledate to sliko, ste začudeni, da niste opazili »bazovskega jezera«, ki mu pravijo nekateri kav. In vendar je čudovit odsev dreves v vodi!

A do nedavna je bila vsa gladina pokrita z ledom. To je bil raj otrok, ki so se drsali po njem.

Vendar se ni razvijalo vse veselje na ledu v tistih mrzlih dneh. Boljunčani so zelo zabavali številno občinstvo Bazovice, ki ni zlepa zadovoljno z gosti.

Bazovci so dobili tudi lepše — nove stole v dvorano. Ne moremo drugače kot da se veselimo z njimi.

osebe iz rodne hiše, kot zvesti znanci njene starosti.

»Malo breskev bi rada.«

Stala je tik ob nizkih, z modrim šumečim papirjem ovitih zabojih in se streznila ob lastnem glasu, iz katerega se ji je zdelo, da govore spomini, v resnici pa jo je premagalo domotožje in se je skušala s to živo stvarico minule mladosti otresti samote, v katero je zlezla v novi domovini, ki ji je bila še vedno tuja, neprijazna in odbijajoča.

»Eno kilo?« je vprašal branjevec in stegnil roko k žeblju na količu stojnice, kjer so visele papirnate vrečice. Nosil je očala in zamaščeno kapo s ščitkom, preko srajce z zavihanimi rokavi pa doma platen telovnik. Za levim ušesom mu je tičal svinčnik, za desnim pa ugasla cigareta.

»Ne, samo štiri breskve.«

Iz oslinjenih prstov je spustil papirnato vrečo in vzel iz na pol podrtega zabojčka kos starega časopisa, ga spretno zvil v stožčasto vrečico in stehal v njej štiri debele breskve.

Ko jih je tiščala k sebi, ji je bilo, kot da nese v naročju košček rojstnega doma, tistega sončnega in revnega, a vsem odprtega ob vsaki uri, kjer so s starši vred jedli vsi iz ene sklede kar na klopi, ki so jo odmaknili od ognjišča, da so mogli klečati otroci na vsaki strani po dva, mati in oče pa sedeti vsak na enem koncu klopi in z očmi strahovati požrešneža, ki je prehitro zajemal; tistega doma, ki je potrpežljivo poslušal in prenašal njihov pričkanje, ruvanje in drugačno norenje in kjer so rasli z rožnatim upanjem v duši kljub revščini in pomanjkanju.

Doma jih je dala na prtiček in jih ponudila tudi možu.

»Boš mislil, da si doma.«

»Koliko si dala zanje?«

Franc ni bil več v tistih letih, ko se ob malenkostih vračaš v preteklost; kar je bilo, je pač minilo, treba je živeti prihodnost na trdnih gospodarskih temeljih sedanosti, ki jih nudita zdravje in denar. Strah pred boleznijo ga še ni plašil; visok in krepak, širokopleč kmečki fant vitkega telesa si je utrdil zdravje z vsakovrstnim delom na prostem ob kakršnemkoli vremenu vseh letnih časov in z obraza mu je še vedno sijal odsvit prist-

nega zdravja. Truda se ni bal, a nepotrebnih izdatkov ni trpel. Dragocenost denarja je spoznal še kot osnovnošolski učenček, ko je moral še ob suhi zimi bos v šolo. Kljub bogatemu premoženju mu starši niso mogli pogosto kupovati čevljev, ker so izdajali denar po strogem redu: najprej so bili davki, nato živina; če je bila slaba letina, je bilo treba dokupiti krme in z goriškega spomladanskega sejma so pripeljali domov vsako leto vsaj dva prašička; za tem je bil vinograd in šele nato družina, najprej bolni, potem zdravi. Otrokom je Bog navadno zdravja zvrhano nameril, zato so se morali marsičemu privaditi. Bose noge pozimi niso bile tako huda reč in znali so si pomagati. Počakali so kakšnega voznika, prisedli na voz, noge pa zavili v klobuk, da so se ogreli. Človek bi mislil, da je bilo varčevanje staršev smešno, če so kupovali klobuke, čevljev pa ne. Tudi čevlje so kupili, a nositi so jih smeli le v skrajni sili, kajti ti se hitreje ponosijo kot klobuk.

Od takega očeta je Franc podedoval ljubezen do varčevanja in se je je navzel še v skupnem življenju. Zdaj, ko se je vendar uresničil njegov veliki sen in si je kupil posestvo, še veliko povrhu, in si zarisal načrte o njegovem izpopolnjevanju, je bilo treba še bolj gledati na vsako paro in omejiti nepotrebne izdatke. Odkril je, da je žena potratna, kar ga je še bolj pogrelo, če se je spomnil, kako ga je drzno potegnila za nos. Ob izmenjavi slik mu je rekla, da si je prihranila sedem tisoč kron; ko pa jo je v Trstu malo pred odhodom v Ljubljano vprašal po njih, da bi jih primaknil kupčku, se je začela smejati in mu na tak način rekla, da so jih pojedle miši, kot bi vprašala: »Kaj si mi takrat res verjel?«

Ko je videla, kako mu v jezi prsteni obraz, se je zbala in brž dostavila:

»Gospa in mama sta se zmenili, da bo pošljala domov moj zaslužek. Jaz nisem nikoli videla beliča!«

»In ga je?« Franc je še vedno upal, da še ni vse zgubljeno.

»Ne vem. Mama je bila enkrat tu pa sem videla, kako ji je gospa nekaj stlačila v cajno.«

Delala je torej le za hrano in stanovanje, tistih nekaj cunj, ki jih je dala Rezi in morda za slike,

saj jih je imela poln album. Za to se ni smel brigati, ker mu takrat Anica še ni pripadala, a prenetila in razjezila ga je, da si ga je drznilo prevarati takole dekletce, o katerem bi dejal, da ne zna do pet šteti. Ni pomislil, da si je z lažjo skušala pridobiti njegovo ljubezen, nasprotno, prisegel bi, da je že takrat bistroidno odkrila njegovo navezanost na denar. Da so tisti tako lepo porisani in pobarvani papirji, pa blesteči se, žvenketajoči kovanci, ki jim ne moreš zajeziti toka, rešitev iz gospodarskih zagat, široka pot do življenjske gospodarske trdnosti, pomoč v bolezni in zanesljiv tovariš starosti, Anica še ni doumela. Moževo povpraševanje po cenah o rečeh, ki jih je kupovala, in o izdatkih, ob katerih je svojo strogost še stopnjeval, ji je bilo grozno zoprno. Koliko je dala za breskve, še vedela ni, ker je ponudila branjevcu bankovec, še preden ji je povedal znesek. Z nočne omarice je vzela denarnico in stresla pred moža, kar je bilo v njej.

»Tole mi je ostalo od vsega, kar si mi dal. Kupila sem še pet svežih jajc zate.«

Denarja ni preštel, ker se je že pokesal svojega vprašanja. Presenetila ga je ženina pozornost do njega. Jajca je navadno kupovala v bližnji mlekarni, tokrat pa jih je prinesla s trga. Zagledal jih je, čim je vstopil v sobico. Bila so temna in debela, že na pogled težka, sveža. Rad jih je pil na tešče, česar se je bil navadil v Trstu, ko se je moral po preboleli »španski«, ki je takrat razsajala, spet okrepiti.

»Ni treba zapravljati denarja po nepotrebem, saj veš, da ga bova prvi čas zelo potrebovala.«

Iz miznega predala je vzela neke papirje, jih skrbno zložil v aktovko in vstal.

»Le pojej jih, do jutri itak ne bodo vzdržale, prezrele so potrgali.«

Z obešalnika za vrati je snel policijsko kapo in suknjič, da se vrne v popoldansko službo. Že na vratih se je obrnil, kot bi se nečesa domislil in ji rekel:

»Okrog štirih bom menda že doma, da bova šla gledat za opravo.«

Tečaji vrat so spet zacvilili, odmev njegovih korakov se je pomešal s škripanjem glavnih vrat in utihnil, Anica je pa še vedno sedela pri mizi in bolščala v mladost pred seboj: v tiste štiri breskve, ki so ji prinesle več žalosti kot veselja. Begala je za mislimi, ki so se prižigale in ugašale kot kresničke v poletni noči. Spet si je morala priznati, da je vse njeno premišljevanje odveč. Ne sme stikati za spomini, jih vlačiti na sonce in krepiti; stlačiti jih mora v kot, nametati nanje težkega kamenja pozabe in si vtepati v glavo le eno: žena mora biti možu v vsem pokorna, kot ji je župnik odkril pri poroki. Treba bo torej ubogati, kot je ubogala že punčka doma, učenka v šoli, dekle pri gospodinji, zdaj pa še žena moža. Za to se prav res ni izplačalo hiteti v zakon.

Stegnila je roko po breskvi, zasadila vanjo zdrave in bele zobe, ki se od žavelj sem še niso zblesteli v prisrčnem smehu. Prav nič ni bila mehka, čeprav je mož menil, da so bile prezrele trgane; na njih je bilo le polno madežev od trdih, neljube-

čih prijemov. Teknila ji ni prav nič; skoraj da je dišala po moževih zatohljih bankovcih namesto po zlatem soncu, ki ga je sesala vase od roznatega cvetja pomladi do jesenskega zorenja. Stopila je k odprtemu oknu in vrgla koščico na dvorišče; od nekod je pritekla mačka, jo s tačko previdno otipala in povohala ter se razočarana spet zavlekla na svoj prostorček na soncu.

Možu ni prav nič verjela, da se bo tako zgodaj vrnil iz službe. Poznala je njegove muhe; iz ljubosumnosti ji ni privoščil morebitnega sprehoda po mestu. Že v Trstu jo je nekajkrat takole nalagal, dokler ga ni spregledala in ravnala po svoje. Tudi tokrat ga ni hotela čakati s kakšnim krpanjem njegovih nogavic v rokah. Utrujena od kolovratenja po mestu in razočaranja ob breskvah, si je sezula čevlje, razpustila težko kito in legla kar oblečena. Zatisnila je oči in se predala občutku počitka, ki se je hitro vračal v mlado telo. Trdno je že spala, ko jo je Franc prebudil in ji rekel, naj se brž napravi, ker gresta kupovat pohištvo. Še vsa zaspala si je brž spletla lase in jih spela v kito za tilnikom, si nataknila čevlje in jih obrisala kar s časopisnim papirjem, v katerem je bila prinesla breskve, si pogladila krilo z roko in bila nared. Šla je za možem kot ovčica za klavcem in kar ni mogla verjeti, da bo kupil novo opravo. Spraševati ni hotela v bojazni, da bi se nalašč premislil.

Hodil je naglo in molče, tudi po ulicah ni spraševal, poznal jih je še iz predvojne vojaške službe. Vojake je namreč odslužil v vojašnici na Domo-branski cesti. O prostem času je rad pešačil po mestu, zlasti po širokih, raztegnjenih predmestjih s skoraj vaškim življenjem, a vendar na pragu mestne razgibanosti. Pred hišami je videl vodnjake na vretena in na železne črpalke z dolgim ročajem, srečaval volovske vprege, težke vozove s krepkimi konji in lahke, praznično opravljene koleslje, ki so drdrali po cestah in dvigali oblake prahu. Neznansko rad bi bil obiskal živinski sejem med Poljanami in Mostami, a na semanji dan, vedno v tednu, ni bil nikoli prost. To željo so mu še krepila pisma gorenjskih, dolenjskih, notranjskih in štajerskih ter koroških fantov, ki so jih prejeli od doma s kupom novic; od krave, ki je povrgla, do žrebeta, ki so ga pred kratkim prvič vpregli in je divjalo, da je vse bežalo pred njim. Že od nekdanj si je želel konjiča; ne kakšnega krampa za težko vprego in garanje na zemlji, ampak vitkega in urnega, ki bi ga v rumenem koleslju ob nedeljah in praznikih z družino potegnil na sprehod. Pa ni nikoli prišel do tega, da bi videl konje na semnju. Tiste kratke urice vojakove prostosti je mogel izrabiti le za sprehode po mestu, kar mu je zdaj dobro služilo. Nekaterim ulicam in trgom so po končani vojni spremenili imena, a ga ni dosti oviralo.

Gallusovo nabrežje, kjer so prodajali starino in je imel svojo delavnico mizar Andlovec, je dobro poznal iz svoje nove službe, ki jo je opravljal na policijski stanici na nasprotni strani, na vogalu Zoisovega grabna in Brega, v velikem poslopju, kjer je v devetnajstem stoletju živel baron Žiga Zois.

Tudi Anici se je zdela pot kratka, saj sta bila po Miklošičevi cesti in čez Frančiškanski most brž

na ozkem nabrežju, polnem starih oblek, čevljev, knjig in posameznih kosov pohištva. Bala se je že, da bo mož zavil v eno teh starinarnic, ko je mimogrede odkrila pred vrati prve zloženo posteljo. K sreči je šel mimo in zavil prav v mizarsko delavnico, polno vonja po svežem lesu, mizarskem kleju, terpentinu in svežih barvah. Ob svojem delu je obstal mož srednjih let, debelušast in rdečeličen, a resen in odrezav, da ti je smehljaj brž zamrl, če si mu ga bil namenil. Sprva je bil hladen z vsemi, ker ni maral izgubljeni časa ob obiskovavcih, ki še sami niso vedeli, kaj in kdaj bi kupili in še manj, s čim bi plačali.

Obrobek ni bil kupec takega kova. Še ozrl se ni po prostoru, dokler ni povedal, kaj želi. Preprosto, močno in po možnosti ceneno opravilo, tri četrtine izplača takoj, ostanek ob prejemu. Mojstru je bil všeč in mož se je brž spremenil. Zdaj mu časa ni bilo več škoda. Nasmehnil se je, a le toliko, da se je pokazala konica zlatega podočnika, zložil lesen meter in si ga vtaknil v zadnji hlačni žepek delovnih hlač. Stopil je proti notranjemu koncu podolžne delavnice in pokazal spalnico iz orehovine, skoraj že dogotovljeno. Anica si ni mogla ustvariti celotnega vtisa v sobo postavljenih kosov opreme, ker je doslej videla le domače sobe s posteljami v raznih slogih ali bolje brez sloga, podedovane in kupljene za mal denar, in gospejino spalnico, sicer novo, a čisto navadno. Franc ni gledal ne sloga ne lepote, le kakovost in ceno. Zadovoljen z obojem, je le iz navade ceno malo znižal, odštel obljubljeni, dal ime in naslov in vzel potrdilo.

»Kako je pa s kuhinjskimi kredencami in mizami?« je vprašal, ker je vedel, da bo moralo tudi to čimprej v hišo.

Povabil ju je v notranji prostor, za stopnico nižji od vhodnega, dolg in temačen, da je moral prižgati luč, in jima pokazal nekaj kuhinjskih oprem. Franc je izbral visoko, dvodelno kredenco in mizo za štiri osebe, dva stola z naslonjalom in dva brez. Vse je bilo popleskano z blede gorčično barvo in prepreženo s svetlejšimi lisami. Plačal je na roko in z lepim popustom. Mizar ju je spremlil do praga, ju pozdravil in se še nekajkrat zahvalil.

»Pravijo, da človek velja, kar zna, jaz pa pravim, da velja, kolikor ima pod palcem,« je z nekim ponosom rekel Franc ženi, ko sta hitela proti Marijinemu trgu.

»Ko si mu štel denar, se mu je videl cel podočnik, tako je bil vesel.«

»Kupčije so danes tvegana zadeva, če se ne sklepa jo s poštenjem in denarjem v roki. Na vsakega se ni zanesti. Danes si lahko policaj, jutri tat.«

Iz šenklaške cerkve je udarilo tri četrt na šest. Čez Frančiškanski most je drdrala proti Stritarjevi ulici cestna železnica in glasno zvonila, da je predramila pobaline, ki so se z aktovkami pod roko pripodili s poljanske gimnazije. Držalo se jih je še osnovnošolsko izživljanje in veseli trenutne prostosti so dali duška svojim mladim silam, ki so jih vse popoldne krotili strogi obrazi profesorjev. Tik pred mostom se je Franc ustavil in rekel ženi:

»Če se ti dà, bi stopila še k Miklavcu po par rjuh. Saj ni daleč, blizu stolnice je.«

Prečkala sta ulico, zavila pri Ravnikarjevi trgovini na desno in že od daleč zagledala velik izvešek s podobo radodarnega svetega Miklavža. Trgovina je bila velika in založena, z dvojno vrsto pultov, a ob tej uri brez kupcev. Prijazen prodajavec jima je nanosil več bal raznovrstnega blaga za rjuhe. Odločila sta se za dva para letnih platnenih, en par zimskih iz roznate flanele in dala odrezati še nekaj metrov perkala za prevleke blazin. Mladenič bi bil prav dober fakir, tako spretno in urno je meril, zlagal in zavijal. Vrh blaga je pa počasi položil dva žepna robca v tiho priporočilo za nadaljnji nakup. Iz žepa črne klotaste halje je potegnil blok z računi, nekaj čačk, resk in račun je bil v Obrobkovih rokah, na prodajavčevem obrazu pa opravičljiv smehljaj, kot bi hotel reči:

»Kaj morem jaz za to, če se je toliko nabralo?« Glasno pa je rekel: »Pri blagajni, prosim!«

Anica ni vedela, ali naj bi ostala pri pultu ali šla za možem k blagajničarki, kajti s koncem oči je opazila, kako jo je Franc dvakrat debelo pogledal; pomen takih pogledov je dobro poznala. Medtem jo je mladenič vprašal, če ji pošljejo zavitek na dom.

»Mladinski krožek« v Dolini je za pust pripravil v dvoranah odlično užitek. Ta skupina postaja ena najbolj delavnih prosvetnih igravcev na deželi.

»Ni treba,« je odgovoril Franc, ki se je pravkar vrnil in ujel vprašanje, »bova že sama nesla.«

Trgovski pomočnik jima je prihitel odpirat vrata, se še enkrat zahvalil in Anico še posebej pozdravil: »Klanjam se, gospa!«

Zardela je, ker se je bala moževe ljubosumnosti. Taka priliznjenost ji je bila priskutna, a pozneje je odkrila, da je to le poklicna navada. Tudi Francu ni bila povšeči. Še pred trgovino se je znesel nad ženo.

»Sta se gledala, kaj?«

Ker je molčala, je kar naprej pletel svojo ljubosumnost:

»Še robec ti je dal in hotel priti domov.«

»Robci so zate, saj so moški.«

»Da bi me fant premotil, pa me ne bo.«

Ni mu več odgovarjala, zdelo se ji je, da se poleg ljubosumnosti oglašča v njem tudi kesanje, da je toliko denarja potrošil in to za stvari, ki se mu sploh ne bodo obrestovale in povrnile izdanega, on je pa ob vseh načrtih tako rad računal, koliko bo neslo to in ono, v kolikem času mu bo povrnjeno. Tudi sama je začutila, prvič, da res ne more biti prijetno, izdati toliko denarja hkrati.

Hitela je stopicati ob moževih dolgih, od nejevolje še daljših korakih in komaj čakala, da se zvrne na posteljo in zaspi v pozabo vsega.

(Dalje prihodnjič)

Rojanska mladina

Rojanska mladina je pripravila že lepo število predstav, kar stoji novi Marijin dom in ima zares lep oder. Ena najbolj uspešnih predstav je bil Dickensov »Cvrček za pečjo«, v katerem smo že zadnjič poročali, danes pa prinašamo sliko igralcev iz te igre.

Za predpust nas je spet zabavala ta živahna igravska skupina. Zelo lepo so uspeli dramski, pa tudi vsi drugi nastopi.

Fantom in dekletom iz Rojana čestitamo. Zares smo veseli njihovega živahnega delovanja. Vsi tisti, ki so pomagali graditi novi dom pa lahko z zadovoljstvom vidijo, da njihove žrtve niso bile zastonj.

Popustil je mraz in dahnila bo pomlad v rojanski breg, kjer je Dom. Gotovo bo tudi pomlad prinesla novo in veselo delo v to prosvetno žarišče.

J. PIRJEVEC

Všeč so majhne mi stvari

Všeč so majhne mi stvari.

*Ker morda se poznam
in morda vem,*

*da iskal v velikih
zadovoljstva bi zamen.*

*Kaj preko zemlje
in srebrne lune*

in sonca

in planetov vseh

*bi moglo pritegniti moj
pohlep?*

Vse!

Še svetli Sirion celo.

Omejiti hočem na

majhne se stvari zato.

To kar mi je v vsakdanjo last,

da zdi se mi že kar pravica

*pa vendar vem, da milostni je dar,
da je le to resnica.*

Ta čudoviti zrak,

ki v nosnicah plapolata

in v pljučih mi gori.

Ta živi svet,

ta večni red,

ki nad življenjem bdi.

ALEKSEJ MARKUŽA (Rim)

Razmišljanje

Na pobočju

ob Albanskem jezeru

cvetò

košate oljke.

Rožnata narava

duhti —

kot v toplih

dragah.

V bregu

pod mojo vasjo

pa se mandeljni cvetovi

ozirajo v sonce.

Gmajna rodi,

ne samo kamne,

ampak tudi brstenje

v čisti ljubezni.

UPRAVNIK (jo pobere): No, lep primerek! Sem mislil, da je netopir. Ti se tu in tam zarede pod starimi stropi. Ravno pred petimi leti, vas še ni bilo tu, sem enega ustrelil... Toda raca, no, to se mi še ni pripetilo.

VZGOJITELJ: Neverjeten slučaj.

UPRAVNIK: Mogoče niti ne. Neverjetno je le to, da je zašla v graščino. Gotovo pa je bilo katero od oken odprto.

VZGOJITELJ: Že spet ste ubijali!

UPRAVNIK: Kakor pač mislite... Toda, človek, kaj bi storili vi!

VZGOJITELJ: Odprl bi okna in ptica bi odletela.

UPRAVNIK: Še od lakote boste umrli, pacifist.

VZGOJITELJ: Ne vem, kaj me še čaka.

UPRAVNIK (se zasmeje): No, jaz tudi ne. Sicer pa ste dober dečko. (Udari s pestjo po mizi): Dekla! (Sedeta.)

III.

VZGOJITELJ, UPRAVNIK, DEKLA.

DEKLA (prihiti skozi vrata): Se klanjam, gospoda.

UPRAVNIK: Na, tu imaš še eno raco. Pravkar sem jo ustrelil. Reci kuharici, naj speče tudi to. Vse tri pripravite za večerjo, saj veste (pomežikne), princesa Porcijunkula... No, pa še nekaj. Prinesi vina. Z gospodom vzgojiteljem bova nekoliko pokramljala.

DEKLA (po vojaško): Razumem, gospod. (Odide.)

IV.

VZGOJITELJ, UPRAVNIK.

UPRAVNIK: Veste, ne smete gledati tako turobno. Sonce še sije.

VZGOJITELJ: Zdi se mi, da ste se izgubili, da ste zgrešili. Sploh me ne razumete. Saj ne gledam turobno. Turobnost, to je zdaj, prihodnost pa je v svetlobi.

UPRAVNIK: V prihodnosti bom v smradu in temi, pokopan, v graščinski grobnici, med pajki in razpadajočimi trupli...

VZGOJITELJ: Smilite se mi.

UPRAVNIK (vzroji): Kaj čenčate. (Udari po mizi): Ne ugovarjajte mi toliko. Tu sem administrativni gospodar jaz sam, jaz osebno. (Znova udari po mizi. Črni kralj pade in podere figure): Tu vladam in odločam jaz.

VZGOJITELJ (mirno): Kralj je vdrugeč padel.

UPRAVNIK: Naj pade kralj!

V.

VZGOJITELJ, UPRAVNIK, DEKLA.

DEKLA (prinese vino in kozarca): Prosim, gospoda.

UPRAVNIK: No, prav. Kar postavi na mizo.

DEKLA: Ja, gospod.

UPRAVNIK: Natoči nama v kozarce!

DEKLA: Ja, gospod.

UPRAVNIK: Zakaj se ti pa roka trese! Te je mar brencelj poščegetal! Samo brž!

DEKLA (toči): Ja, gospod.

UPRAVNIK: Ti bom že dal ta »Ja, gospod«! (jo počí po zadnji plati.)

VZGOJITELJ: Kaj pomeni vse to?

UPRAVNIK (dekli): Pojdite. (Dekla odide.)

VI.

VZGOJITELJ, UPRAVNIK.

VZGOJITELJ: Ne vem, kaj hočete.

UPRAVNIK: Razveseliti vas hočem.

VZGOJITELJ: Tega zagotovo nisem zaslužil (s tremo). Oprostite, da sem vas žalil.

UPRAVNIK: Nič nič, gospod vzgojitelj. (Samozadovoljno): Želel bi le, da se v naši graščini lepo in domače počutite.

VZGOJITELJ: Bo že, bo že.

UPRAVNIK: Pijte torej!

VZGOJITELJ (dvigne čašo): Na zdravje, gospod upravnik!

UPRAVNIK: Na zdravje! (Trčita.)

VZGOJITELJ: Vino je dobro... Pa vendar, čemu vse to. Kaj vendar hočete?

UPRAVNIK (z nasmeškom): Res. Hočem.

VZGOJITELJ: Kaj?

UPRAVNIK (bobna s prsti po mizi): Veste, zvečer pride Porcijunkula, graščakova mlajša hči. Je šibka v zgodovini. Želel bi, da nekoliko poglobita znanje.

VZGOJITELJ: No, to pa res ni kaj posebnega.

UPRAVNIK: Ne vem. Poglejte, Somalyt in Somagon sta še prava reveža v matematiki. Vaše delo se pravzaprav ne pozna.

VZGOJITELJ: Ne bodite smešni. Niti graščaka niti vašega Somalyta ali Somagona še nisem videl. Kako se naj torej kaj pozna.

UPRAVNIK: Denar pa dobivate, kajne? Torej le gre za nekaj.

VZGOJITELJ: Prav to je čudno. Le zakaj me plačate, ko pa ni nobenega haska.

UPRAVNIK: Neumnost. Saj vendar inštruirate. Ko pa vidim, kako govorite, razlagate, rešujete naloge. To mora biti vendar plačano.

VZGOJITELJ (vzroji): Inštruiram že, toda komu. Morda praznim stenam, zraku in mizi, plemeniti gospod.

UPRAVNIK: Mislim, da ste besede napačno obrnili. Vidite, drugi so pametni. Četudi ne vedo, zakaj delajo, so tiho. Plačani so in so zadovoljni. Za vas nergače pa ni ničesar svetega. Premalo ste v življenju, da bi videli še kaj drugega, kot samo samega sebe. Graščak in Somalyt in Somagon so pravitako iz mesa in krvi kot vi sami ali pa jaz!

VZGOJITELJ: Nisem jih še videl!

UPRAVNIK: Leseni šah ste pa videli, ne. Bolni ste, gospod.

VZGOJITELJ (kriči): Pustite me, prosim vas. Kaj ne vidite, da želim proč, ven iz te graščine in iz tega časa.

UPRAVNIK: Pogodba vas obvezuje za leto dni. Do sedaj je potekel en sam samcat mesec.

VZGOJITELJ: Vem.

UPRAVNIK: Sicer pa ste tudi plačani. Torej (dvigne čašo in pije), da sva kratka. Z gospodično Porcijunkulo bodite karseda prijazni. Povem vam, da je prav zapeljiva mladenka. Jeseni bo stopila v osmo.

VZGOJITELJ: Ja, ja.

UPRAVNIK: Nič, ja, ja. Tokrat gre zares.

VZGOJITELJ: Prav, gospod upravnik.

UPRAVNIK (vstane in vzame puško): Zvečer se vidiva. Na večerji. Tudi graščak s hčerko in sinovoma bodo navzoči. Vedite se prosim spoštljivo. (Odide.)

VZGOJITELJ (s sklonjeno glavo): Se klanjam, gospod. (Pobere kralja.)

VII.

VZGOJITELJ, UPRAVNIK, DEKLA.

DEKLA (se prikaže na vratih, trči v odhajajočega upravnika): Oprostite, gospod.

UPRAVNIK: Če ste slepi, se zgubite na barje! Takih ne bomo redili.

DEKLA: Temačno je, gospod.

UPRAVNIK: Dovolj svetlo, da te vidim!

DEKLA: Oprostite, gospod.

UPRAVNIK: Če ti je v naši hiši temačno, kar izgini. Mi ne bomo redili slepih jezikavih kur. Tudi kritikov ne trpimo. Za kritiko bomo poskrbeli že sami. Ti pa lepo skubi race in puli redkev, za to si tudi plačana.

DEKLA: Ja, gospod.

UPRAVNIK (mrmranje): Gmajna. (Odide.)

VIII.

VZGOJITELJ, DEKLA.

DEKLA: Oh, moj Bog!

VZGOJITELJ: Si ga videla, kaj. Natak njen je.

DEKLA: Ja, seveda. Preveč dela ima. Gospodična Porcijunkula pridejo. Graščak so nam že sporočili.

VZGOJITELJ: A tako! Pa ti vseeno najde čas in odide na lov.

DEKLA: Ja, saj moramo živeti. Kaj bi pa jedli, če ne bi ulovili teh rac. Gospodična Porcijunkula ima silno rada race. Najbrž bo kar vse tri sama pojedla. Saj ne pravijo zaman: Gospodična Porcijunkula pojé tri porcije rac.

VZGOJITELJ: Kaj pa mi. Kaj ni ničesar v shrambi. Nobenega svinjskega rebrca, nobene klobase, pa tako naprej.

DEKLA: Ničesar ni. Pa tudi upravitelj ne pustijo.

VZGOJITELJ: In ti misliš, da bo upravitelj zmeraj stradal, da bo graščak stradal, da bom stradal tudi jaz.

DEKLA: Saj bo tudi krompir.

VZGOJITELJ: Kaj pa race?

DEKLA: Vse porcije rac bo pojedla Porcijunkula.

IX.

VZGOJITELJ, DEKLA, SUŽENJ DEBELI MARTIN.

SUŽENJ DEBELI MARTIN (se prikaže na vratih v starodavnem kostumu, s klicarsko palico. Udari s palico po tleh): Pokorno javljam, njuni visočanstvi njegovo visočanstvo princ Somalty pl. Graščina in njegovo visočanstvo princ Somagon pl. Graščina. (Vzgojitelj spoštljivo vstane, dekla poklekne. V ozadju zaigra graščinska himna; napjev Le vkup, le vkup uboga gmajna, heja, hejo; klicar stopi k zidu. Čeprav se nihče ne prikaže,

se jasno vidi, kako dekla odmakne dva stola in se klanja.)

DEKLA (vzdiguje roko nad stolom): Prosim, visočanstvo! Prosim visočanstvo! (Graščinska himna utihne.)

SUŽENJ DEBELI MARTIN (pristopi): Gospod vzgojitelj, njuni visočanstvi sta pripravljena na pouk matematike.

VZGOJITELJ: Se priporočam.

DEKLA (rine ritensko proti vratom, ne da bi se nehala klanjati stoloma, na katerih bi naj sedela princa): Se klanjam, visočanstvi, se klanjam, visočanstvi!

X.

VZGOJITELJ, SUŽENJ DEBELI MARTIN,
vmes nevidni VISOKI GLAS.

SUŽENJ DEBELI MARTIN (vzgojitelju): Lahko preidete k deseti lekciji. Logaritmiranje.

VZGOJITELJ (skoči v ozadje): Takoj, samo trenutek prosim.

VISOKI GLAS (neviden): Trenutek prosim.

VZGOJITELJ: Trenutek prosim.

VISOKI GLAS: Trenutek prosim.

VZGOJITELJ: Poglejte v Pravopis 1962, stran 905. Trenutek vendar. (Prihiti z debelo matematično knjigo.)

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Sedite, gospod vzgojitelj, sedite. Saj vidite, da visočanstvi že napeto pričakujeta vaših inštrukcij...

VZGOJITELJ: Tetiva je napeta. Če dovolite, če smem vprašati, ali sta visočanstvi izdelali domače naloge... (Kratek molk.)

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Kaj ne vidite, gospod vzgojitelj. Zakaj ne odgovorite?

VZGOJITELJ: Oprostite, ničesar ne vidim.

SUŽENJ DEBELI MARTIN: No, saj vendar vidite. Visočanstvi sta vam vendar predložili naloge v korekcijo.

VZGOJITELJ: Da, da, oprostite (napenja oči). Da, prav spretno. Prava mojstrovina. Mislim, da je brez napak.

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Ja, kaj ne slišite? Visočanstvi sta vendar omenili, da tretje naloge nista izdelali, ker je nista razumeli.

VZGOJITELJ: A tako!

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Poglejte, kaj lebdite kot lipov bog! Visočanstvi vendar prosita za pojasnilo. Pojasnite jima vendar nalogo.

VZGOJITELJ: O, seveda. Poglejte, to je prav preprosto. Res mi morata oprostiti, če sem vama zadal nekoliko nejasno nalogo. Toda krivda je predvsem na moji strani...

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Prenehajte, prenehajte. Visočanstvi sta utrujeni. Pravita, da bosta jutri nadaljevali. Nočeta nikakršne razlage, matematika se jima stуди.

VZGOJITELJ: Toda plemeniti graščak so vendar ukazali...

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Že res, toda visočanstvi sta nekaj bolni... Poklonite se jima vendar, ko odhajata.

VZGOJITELJ (se zravnja in pokloni): Se priporočam. Na svidenje!

SUŽENJ DEBELI MARTIN (popravi stola): Tako,

pa sta šla. V življenju vedno odhajamo. Z nji-
ma pa je res težko, a kaj hočemo... (Čez čas):
Vi pa se premalo trudite.

VZGOJITELJ: Molči, suženj!

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Jaz nisem suženj, jaz
sem suženj debeli Martin.

VZGOJITELJ: Meni je vseeno. Nekoč sem poznal
nekega plazivca martinčka. Martina pa nobenega.
Se manj debelega in še manj sužnja. Zaradi me-
ne si lahko suženj ali pa suženj debeli Martin.

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Jaz sem suženj debeli
Martin.

VZGOJITELJ: Nehaj. Sicer pa je smešno, da si su-
ženj v dvajsetem stoletju, ko je suženjstvo pre-
povedano.

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Gospodar me je naba-
vil za Martinovo v Afriki. Tedaj sem bil še svo-
boden. Toda, da sem prišel v Evropo — rabil je
vojščake za nekakšno pretepanje ali vojno —
mi je moral plačati vožnjo. To je pa silno draga
zadevščina. Do smrti jo lahko z delom odplaču-
jem, pa je ne more odplačati. Nasprotno. Ker
jem in ker sem, sem vedno v večjih dolgovi-
h, v vedno večji odvisnosti od gospodarja. Vedno
bolj sem suženj. Ko sem se pred leti pojavil na
graščini in smo jo mahnila na potepanje in voj-
sko, sem bil manj suženj, sedaj pa sem bolj su-
ženj in tudi moji otroci in otroci otrok mojih
otrok bodo sužnji. Na koncu bo celo tako, da bo-
do sužnji sužnja, pa še kaj več. Skratka, nobe-
ne možnosti ni, da bi to suženjstvo prenehalo.

VZGOJITELJ: Zakaj nečesa ne narediš, zakaj ne
uideš, zakaj si tako miren in tih?

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Gospod, kaj se vam
je zmešalo. Gospodar plemeniti Graščina mi je
vendar plačal vožnjo — in sedaj sem v Evropi.
Ko sem pred leti pohajkoval po vojni, bili smo
tik pred Stalingradom, sem gospodarju rešil živ-
ljenje. »Gospod plemeniti Graščina,« sem mu re-
kel. »Rešil sem vas.« »Ja,« je rekel gospod. »Prav
si storil. Vendar te ne bom nagradil. Bolje je, da

ostaneš suženj. Zakaj največja nagrada na tem
svetu je pač ta, da si suženj in veš, da si suženj,
ko drugi tega več ne vedo.« Tedaj sem padel na
kolena in rekel: »Hvala, gospod.«

VZGOJITELJ: Mogoče si prav ravnal, vendar sam
ne bi hotel tičati v tvoji koži.

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Jaz pa sem rad v svo-
ji koži. Kajti, kaj je lepšega, kot biti uradni su-
ženj, ko sužnjevi uradno ni več. Vendar se po-
vsod rode izjeme. Na meni stoji napisano, da sem
suženj. Jaz sem suženj po zakonu, vi vsi skupaj
pa ste sužnji izven zakona.

VZGOJITELJ: Bedarija. Kaj me ne moreš pustiti
pri mojem šahu. Pojdi vendar kam drugam. Me-
ne ne boš imel za norca!

SUŽENJ DEBELI MARTIN: Prav, gospod. Za vas
je šah, zame pa suženjstvo. (Odide.)

XI.

VZGOJITELJ, DEKLA

VZGOJITELJ (se zatopi v šah): Pasji problem!

DEKLA (priropota z vedrom vode): Pa ti razbije
posodo. Ušivka. Gnida zelena. Takih ne rabimo
v naši obrti. Svinjarija.

VZGOJITELJ: Kaj je, dekla?

DEKLA: Služkinja je razbila posodo. Kisle kuma-
rice so se raztresle po kuhinji. Gospodična Por-
cijunkula pa tako ljubi kisle kumarice. Kaj ji
bomo vendar dali za večerjo. Tri race so premalo.

VZGOJITELJ: Vzemi puško pa ulovi še kakšno sra-
ko.

DEKLA: Ne znam streljati.

VZGOJITELJ: Potem pa vzemi fičafaj!

DEKLA: Saj ne mislite resno!

VZGOJITELJ: Pa še kako resno!

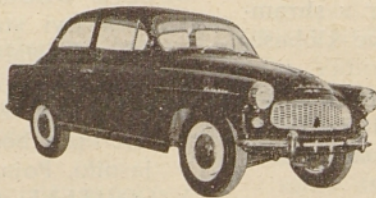
DEKLA (jezno): Saj sem vedela, da niso ti šolmo-
štri nič vredni. Fuj! (Odide.)

VZGOJITELJ: Človek nima miru! (Pogledi šahov-
ske figure): Šah mat graščini!

(Nadaljevanje prihodnjič)

ČLOVEK IN CESTA

Sanjači

DR. RAFKO DOLHAR

za volanom

V prejšnji številki »Mladike« smo začeli ana-
lizirati psihološke reakcije, ki jih v človeku zbudi
vožnja s prometnim sredstvom. Pomudili smo se
nekoliko pri občutku moči, ki ga daje vožnja z
avtomobilom ali motorjem — ali končno s sleher-
nim prometnim sredstvom, ki mu neposredno po-
veljuje človekova volja. Toda moč je relativna
stvar. Občutek moči dobimo mnogokrat šele, če
svoje lastnosti primerjamo z lastnostmi kolega
drugega. Tako nastane tekmovanje, ki je skupno vsem
športnim panogam in premnogim vejam človeške-
ga telesnega in umskega udejstvovanja. Ni torej
čudno, da so tekmovanja z avtomobili prav tako
stara kot avtomobili sami. Toda mi se ne mislimo
ustavljati pri pravih tekmah, ki se vršijo na za to

določenih krožnih progah ali na posebnih, za drug
promet zaprtih cestah. Tu stojijo ljudje s krono-
metrom, ki štopajo dosežene rezultate, za katere
potem delijo pokale in nagrade. Pomudili se bomo
pri tistem primerjanju moči, pri tistem nešport-
nem tekmovanju, ki se vrši na preobremenjenih ce-
stah, kjer ni kronometristov in kjer prehitrim av-
tomobilistom ne dajejo nagrad, ampak kvečjemu
nalagajo globe, jih omenjajo v kroniki in z osmr-
tnicami v listih. Gotovo ste razumeli, da želimo z
vami analizirati psihološke reakcije najbolj emo-
tivnega avtomobilistovega dejanja, namreč prehi-
tevanja.

Najprej nekaj dejstev iz vsakodnevne prakse.
Človek se mirno pelje s povprečno brzino šestde-

set kilometrov. V trcalu opazi, da se mu od zadaj bliža drug avto; tedaj ga naenkrat nekaj piči — in pritisne na vplinjač. Ali se je spomnil da lahko zamudi sestanek ali predstavo? Ne! Za malo se mu zdi, da bi ga kdo prehitel. Hvala Bogu to ni psihološko pravilo, a je vendar zelo pogosta tendenca avtomobilistov. Da niti ne govorimo o nagajanju z vožnjo po sredini ceste in s podobnimi pripomočki avtomobilskega dvoboja. Saj za to gre, za primerjavo moči in spretnosti, pa čisto zastonj, ker te nihče ni na to pozval. Nihče? Morča pa vendar kdo, ki ga nimamo vedno v mislih, vendar pogosto diskretno vpliva na naša dejanja. Saj smo ga morali večkrat zatajiti, ko nas je včasih mati okregala ali predstojnik pokaral ali prometnik opozoril na prekršek v cestnem prometu. Kolikokrat je bil naš poslovni konkurent uspešnejši ali se zaradi ljubelega miru nismo skregali z ženo. Kolikokrat je bil naš Jaz potisnjen v senco podzavesti, »ker je navada«, »ker se spodobi«, »ker bomo drugače kaznovani«, »ker bomo drugače ob službo«. Napredek civilizacije s pravili človeškega sožitja nas pač žene po neki poti, ki ni vedno pot sprostitev našega Jaza, ko moramo svoje nagone zatirati, ker jim ukazuje zavest. Psihoanalisti trdijo, da so sanje in zgrešena dejanja varnostni ventili naših nagonov in naše agresivnosti. Morda so te ugotovitve iz časa, ko psihologija avtomobilista še ni bila dovolj raziskana. Danes je namreč nemogoče ovreči trditev, da je vožnja z avtomobilom relativno poceni torišče za sprostitev primitivnih in od zavesti običajno zatrtih nagonov. Toda kovinska škatla, ki ji pravimo avto, nam daje občutek varnosti, veljavnosti, premočnosti, hitrosti in podobnega. Z majhnim pritiskom na vplinjač lahko pokažemo počasnežu, ki vozi pred nami, ali ženski, ki sedi poleg nas, kako smo spretni in drzni. Tu nagon samohranitve naenkrat podleže nagonu prekašanja, mnogokrat res za ceno velikih žrtev. Zanimivo je, da nagon prehitavanja privre na dan pogosto pri ljudeh, ki bi jim niti na kraj pameti ne prišlo, da bi, ko stojijo v vrsti za vstopnico ali pred okencem v uradu, komu prevzeli mesto v vrsti. To so ljudje, ki vedno in vsakomur dajejo prednost, ko gredo skozi vrata ali po stopnišču. Toda anonimnost prometnega vrveža, navidezna nedotakljivost sredi kovinske trdnjave in še mnogo drugih činiteljev, ki jih ne bomo ponavljali, sprožijo tisto odločitev, za katero se morda v naslednjem trenutku že kesamo, pa vendar smo zaslanjani v svojo moč pritisnili na vplinjač, namesto, da bi pritisnil na zavoro. Ne ugovarjajte, češ to so izjemni primeri, jaz nisem tak! Kolikokrat morda pred rdečo lučjo po nepotrebnem živčno in ritmično pritiskate na vplinjač ali zavozite z mesta, tako da se za vami zapraši, ali zaporedoma trobite na pešca, ki gre počasi, prepočasi preko ceste samo za to, ker ne more hitreje. To so znaki, ki poleg drugih dajejo duška naši agresivnosti, ki pa, se razumemo, še vedno spadajo v normalnost sodobnega človeka, vsaj v tako normalnost, ki jo je Claude Pascal označil kot povprečno normalnost, kajti absolutne normalnosti ni ne v fiziologiji in še manj v psihologiji. Normalen je pač tisti, ki poskuša svoje nedostatke, tudi značajske, tako uravnovesiti, da spada, kot pravimo, »med ljudi!« In

za avtomobilista velja isto. Ko pridemo v skušnjava, da bi za volanom kazali svojo spretnost ali moč, vedimo, da je znanstveno dokazano, da agresivno ravnanje kaže bolj našo nemoč kot pa moč. Saj veste, da tisti najbolj glasno kriči, ki sam ni prepričan o veljavnosti svojih trditev. Kadar gre za primere na skrajni meji normalnosti, moramo potrditi mnenje psihoanalistov, da je agresivno ravnanje skoraj vedno kompenzacija, to je psihološka protiutež. O agresivnem vozaču lahko prav tako mislimo, da se med kolegi ne zna uveljaviti ali da v življenju ne žanje uspeha ali da ima nered v družini ali da ga žena ali zaročenka vara.

V primerjavi z žensko je moški mnogo napadalnejši. Zato naj se zaveda, da ženska v principu, to je pri enaki izkušnji in vaji ni nič slabši vozač, ker z manjšo dozo agresivnosti kompenzira tisto emotivno neuravnovesenost, ki spada med lastnosti, katere tako privlačujejo moške. Zato ni noben znak moškosti, za vsako ceno prehiteti na cesti žensko, ki je morda za volanom spretnejša kot marsikateri avtomobilist moškega spola. Res je sicer, da sodobna civilizacija zahteva od človeka mnogo nagonskih žrtev in da je včasih mera prenašanja polna, toda to še ni razlog, da iz vestnega prometa napravimo džunglo.

Za sprostitev naših nagonov se rajši poslužimo drugih sredstev. Nemški strokovnjaki so ugotovili, da je agresivnost zlasti opaziti pri tistih avtomobilistih, ki se ne pečajo z nobenim športom. Že stari filozofi so svetovali predvsem mladini, ki naj bi tradicionalno imela največjo mero agresivnosti, da se peča z najrazličnejšimi športnimi panogami. Omenjeni nemški strokovnjaki so tradicionalno gent'emanstvo Angležev spravljali v zvezo z veliko razširjenostjo njih narodnega športa, nogometa. Morda gredo take primere predaleč. Dejstvo pa je, da smo pri nas vse preveč vajeni pasivnega športa — športa iz perspektive gledavca. Navijanja za priljubljeno enajstorico ali petorico ali kakšno drugo moštvo še ni šport. Toda razlogov je več kot dovolj, da se kot avtomobilist začnete ukvarjati s kakim športom. Znani ameriški kardiolog White uvršča zmerno športno udejstvovanje med poglavitne profilaktične pripomočke pri srčnih boleznih. Zato s športnim udejstvovanjem pobijete kar dve muhi na en udarec: sprostitev agresivnosti in pomladiitev ožilja. Oboje vam po statističnih podatkih in verjetnosti umrljivosti v enaki meri rešuje življenje. Pa še nekaj! Psihologi so zadnje čase ugotovili novo vrsto bolezni, namreč nedeljsko nevrozo in nedeljske nevropatike. Že dalj časa opazujejo, da je največ samomorov ob nedeljah in praznikih, veliko zločinov in drugih prekrškov odpade na praznične dneve. Mnogim ljudem je ob nedeljah tako dolgčas, da ne vedo, kam bi se deli, pa ne najdejo morda nič boljšega, kot da se skregajo z ženo ali sedejo za volan in se nekaj ur podijo po asfaltni cesti včasih kar brez cilja in namena, zato da se zvečer zaradi ovir v prometu slabe volje vrnejo domov. Malo več športnega udejstvovanja vsaj ob nedeljah, pa boste vedeli, kam s prostim časom. Poskrbeli boste za svoje zdravje in dali duška tisti agresivnosti, ki vas za volanom lahko stane življenje.

RAZGLEDI

NOVE SLOVENSKE PUBLIKACIJE

ZBORNIK

SVOBODNE SLOVENIJE 1963

Proti koncu lanskega leta je v Buenos Airesu izšel **Zbornik svobodne Slovenije za leto 1963**, ki mu je dodan tudi koledar. Med politično zgodovinskimi članki in razpravami razmišljajo Joško Krošelj o tridesetletnici slovenske deklaracije, Dragiša Cvetković in dr. Hoptner o Solunu v politiki predvojne Jugoslavije, Karel Bonutti o delitvi Slovenije v letu 1941 in pokojni Vladimir Vauhnik o politiki bivšega jugoslovanskega kneza Pavla. Polpreteklo komunistično stvarnost v domovini razkriva pretresljivo nadaljevanje Zekarjevega Pričevanja, katerega avtor se je za Dachauom znašel v domačih komunističnih zaporih. Ljubo Sirc, nekdanj višji uradnik v novi Jugoslaviji, sedaj pa univ. profesor v Angliji, pripoveduje o »poskusu demokratične opozicije v letih 1945-1947«. Z aktualnostjo se ukvarjata I. A. (Komune v Jugoslaviji) in Lev Detela (Slovenska kulturna problematika od zadnjih let do 1962). Tine Debeljak priobčuje zanimive spomine na pesnika Balantiča, Roman Rus govori o pripravah za II. vatikanski koncil, Marijan Marolt o petstoletnici ljubljanske škofije, J. K. pa o petdesetletnici prve slovenske mature. Marijan Marolt je zapisal nekaj besed Franu Finžgarju v spomin, o slovenstvu in slovenski besedi danes pa razmišljajo Vinko Beličič, Jože Velikonja in Karel Mauser. Vsekakor pa bi osem zgornjih zadnjih prispevkov prej sodilo v posebno zaglavje, kot pa v »Izseljenski letopis«, katerega naslov ni točen in dober, saj sta se v njem znašla tudi članka, ki poročata o Slovencih v Italiji (J. M. V neprestanem boju naprej) in Avstriji (Valentin Vodovnik Za narodne pravice koroških Slovencev). V letopisu so tudi poročila o delu in življenju Slovencev v Avstraliji, Venezueli, Kanadi, Franciji, Angliji itd. Poleg manjših člankov so tu zabeležene tudi književne izdaje zamejskih Slovencev zadnjega časa, Janko Hafner pa zelo zanimivo pripoveduje o novejših odkritjih in načrtih sovjetskih in ameriških astronautov, pa tudi o novih možnostih, ki jih odpira raketna tehnika pri osvajanju vesolja. Posebno pomembna je anketa, ki govori o slovenskem dekletu in ženi v svetu. Prozo objavljajo p. Bernard Ambrožič (hudomušno tragičen zapis Od mehotačenja do ničle), Vojko Arko (dovolj celovita reportaža-noveleta Cerro Capilla iz gor), Lev Detela (modernistična novela Blodnjak iz bridkega zdomskega življenja, in iz prve, pripravljajoče zbirke novel Pripovedi o smrti), Karel Mauser (pretresljiv odlomek Mrt-

vi bataljoni iz daljšega teksta, ki govori o grozotah ob koncu zadnje vojne) in Novakova mestoma še prepričljiva, a neenotna in precej šibka proza Rdeče kamelije (prepojena z lažnim sentimentalizmom, patetičnostjo in stilno in tematsko razbitostjo). Medtem ko Detelova proza izhaja iz nadrealizma v nov fantastičen nadrealizem, kot je n. pr. viden v sodobnih delih dunajske slikarske nadrealistične šole, pa ostajajo ostali avtorji bolj v mejah tradicionalizma. Taka je v glavnem tudi poezija, ki je v marsikateri pesmi Marijana Jakopiča kljub vidnim vplivom nekaterih slovenskih klasikov čustveno pretresljiva (Tiho ugaša dan, Podaj mi roko). Slavko Srebrnič se loteva sodobnih tem (Panamericana), je pa tudi poln zdomske tegobe, ki ji je tudi blizu močna tragična misel na smrt (Jesenska otožnost). Milena Soukal potrjuje s svojimi petimi pesmimi domnevo, da ima pesniški talent. Njene pesmi imajo dovolj močno psihološko potenco s specifično trpko obarvanostjo male stvarnosti. V priobčenih pesmih pa preveč motijo ponavljajoči se deležniki na -č, kar je precejšnja stilistična napaka. Milena Meriak Detela objavlja pesniško Zvonjenje ob rojstvu, medtem ko je Pesem Lojzeta Novaka v glavnem preveč deklarativna in v bistvu daleč od poezije. Nedvomno bo Zbornik svobodne Slovenije 1963 kljub določenim pomanjkljivostim ali uredniškega ali avtorskega izvora nudil dovolj zanimivega in v glavnem tudi kvalitetnega čtiva vsakemu beročemu Slovincu.

IZ SLOVENSkih REVIJ

SODOBNOST 1963, št. 1-2

V delni demokratizaciji življenja v ožji Sloveniji se je reprezentančna revija Naša sodobnost preimenovala v nepatetično Sodobnost, verjetno želeč stopiti v objektivnejši in bolj ustvarjalni — kot pa reprezentančni — milje. Tako je v prvem zvezku Drago Šega, urednik te revije, priobčil tozadevno Nejubilejno razmišljanje. Tematsko in stilistično pomembne so Kocbekove pesmi z naslovom Zgodbe, ki pa ne odpirajo kakega bistveno novega pogleda na pesnikov svet. Uvodnič je objavil zanimive pesmi (Jelen vetra; Zlatnik pod jezikom mrtvih) in ponovno dokazal, da je eden najpomembnejših, čeprav ne najaktualnejših sodobnih slovenskih pesnikov. Kajetan Kovič je prevedel pet pesmi mladega Francoza Marca Alyna, ki je prijatelj Slovencev. Vidi se, da pesnik raste iz nadrealistične tradicije. Šibkejšo prozo objavljajo Pavle Zidar (odlomek iz življenja v vojski z naslovom Konji), Milan Šega (Vrtiljak) in Jan Makarovič (meditativni zapis Zgodba o bolnem zdravniku). Sledi zanimiva objava razgo-

vora v uredništvu mesečnika med zastopniki Sodobnosti, Perspektiv in Problemov, ki načenja nekaj važnih problemov, ki so se porodili ob novi jugoslovanski ustavi. Revijo zaključuje kritike in književna poročila.

MALA PANOMARA

Königsteinske impresije

Poletni sestanek slovenskih zdomskih izobražencev je že davno za nami. Poleg sopare, pa srečanja starih in novih prijatejev, referata o sodobni slovenski kulturi, se nam je tu, čeprav maloštevilnim, odprla vrsta problemov. Predvsem je na sestanku motila »premajhna« udeležba. Za resno delo bi bil potreben entuziazem širše skupine ljudi. Druga napaka, ki nas tare v zdomstvu, je zopet »nesodobnost« in »nedemokratičnost«. Tudi v domovini že hite v nove čase, pri nas pa niti »kritični« velikokrat ne moremo biti. Celo v domovini govore o duhovnosti novega človeka, pri nas pa krščanstvo ne more spregovoriti o duhovni prarasti in ciljih sodobnega človeka in družbe. Nas mora voditi spoznanje po sintezi slovenske tradicije in mednarodnega sodelovanja, naša naloga je preraščanje slovenstva v mednarodno razumevanje odprto slovensko občestvo. Namesto, da bi tujce seznanjali z našimi lepimi duhovnimi dobrinami, se pustimo zavajati v dedne manjvrednostne komplekse, tujci pa lahko (kot je n. pr. na dunajski slavistiki) neobjektivno in sovražno streme v našo »majhnost«. Danes je potrebno »združiti« slovenski narod v zamejstvu. To je tudi v interesu evropske integracije. Tega pa ne bo mogoče storiti, če bo manjkalo dobre volje, prave krščanske akcijske zavesti in kritičnosti. Slovenska kulturna akcija n. pr. je kvalitetna ustanova, ki je ob nekaterih slabših publikacijah izdala tudi kvalitetna Jurčecova, Simičeva, Beličičeva, Truhlarjeva ali Papeževa dela, vendar bi tudi Jurčecov roman zahteval n. pr. natančno in kar se da kvalitetno analizo, saj bi bilo v njej potreba razmejiti globoko pisateljevo psihološko analizo in določeno neskladnost z objektivnimi zgodovinskimi dejstvi. Naši pisci bi se morali združiti v slovensko zamejsko pisateljsko zvezo, ki bi bila včlanjena tudi v mednarodnih organizacijah, prirejati bi morali kulturne sestanke o Slovencih v tujih jezikih, tiskati bi morali naša boljša dela v tujih jezikih, čeprav v lastni režiji. Z modernizacijo našega delovanja bi si morali pridobiti tudi tuje sodelavce. To pa ne bo mogoče, dokler večina naših ljudi (celo izobražencev) izkorišča resnično svobodo tako, da se umakne v nedelo. »Domovina« bo postala naša resnična domovina šele tedaj, ko nas bo spoznala tujina.

Lev Detela

poskrbela brezplačen ogled dobrih, resnih filmov, iz katerih bi ta mladina srkala veselje do znanstvenega dela, ki je pred njimi zdaj, ko so stopili na univerzo, potem bi naredila univerza ali njena ustanova nekaj dobrega zanje. Tako pa dela slabo uslugo sodobni mladini, ki jo že tako vse vleče v brezdnelje in močvare. Kaj se Vam zdi, gospod urednik?

Mati

Draga gospa, Vaše pismo je tako jasno, da ne potrebuje odgovora. Z zaključki se popolnoma strinjamo.

AVDITORIJ

Ali je res dobilo letos v najem Avditorij samo Tržaško stalno gledališče in slovensko poklicno gledališče, ne more pa v njem nastopati nobena druga skupina? Prejšnja leta smo zahajali s takim veseljem k predstavam Slovenskega odra! Ali res ni mogoče dobiti več te dvorane tudi drugim?

S. B.

Do zdaj res ni bilo mogoče dobiti Avditorija v tej sezoni. S tem je bil

del naše javnosti prikrajšan za veliko stvar. Slovenski oder je vložil — kot so nam sporočili — ponovno prošnjo. Upajmo, da ne bo prej sezona končana kot bo prošnja rešena.

NOVI NAROČNIKI

Iz Gorice smo dobili tole pismo: Zelo rada berem Mladiko. Vsak mesec jo z veseljem pričakujem, ker vem, da ima veliko lepih zanimivih člankov.

Vem pa tudi, da slovenska mladina zelo malo slovensko bere. To me včasih zelo boli, ker sem prepričana, da bi vsakdo od njih moral bolj ljubiti slovensko besedo, tako bogato tople in ljubezni.

Ce drugega ne morem narediti za Mladiko, sem Vam poskrbela enega novega naročnika v Legnami — Mezzacorona (Trento). Prosim, da od zdaj naprej pošiljate revijo na naslov...

Prav lepo Vas pozdravljam in želim vsem pri Mladiki obilo sreče in uspehov!

V. A., Gorica

Lepo se Vam zahvaljujemo in prosimo druge, da bi temu vzgledu sledili.

POGOVORI Z UREDNIKOM IN UPRAVNIKOM

Priporočamo in prosimo, da širite knjige in publikacije, ki jih ima Mladika v zalogi:

STANKO JANEŽIČ: MOJA PODOBA, do zdaj najboljša Janežičevo literarno delo. V poeziji se prepleta topla misel na dom, na mater, na prijatelje in na srečanje z ljudmi v velikem svetu. Knjigo je lepo opremil naš tržaški slikar Avreljij Lukežič.

BRUNA PERTOT: MOJA POMLAD, knjiga pesmi z barkovljanske obale, pesmi morja in cvetoče pomladi. Knjigo je opremil z izvirnimi linorezi ing. Franko Piščanc.

ZORA SAKSIDA: NAGELJCKI, knjiga pravljic z bogatimi, skrivnostnimi, čudovitimi svetovi. Vaši naj-

mlajši bodo srečni, če jim boste dali v roke te pravljice.

SEST-PREPOST: KAR PO DOMAČE,

to je vesela knjiga o resnih stvareh, v bistvu pa knjiga o lepem vedenju za mlade in stare. V tej številki smo ponatisnili iz nje poglavje Pred poroko, da bi nakazali pomembnost in obenem lahkotnost, ki govori iz knjige.

MEDDOBJE,

7. letnik, 1./2. številka je dospela v Trst. Tudi novi letnik je izredno bogat na vsebini in tehten po pripevkah. Sezite po tej odlični reviji!

MARKO KREMŽAR: SIVI DNEVI, to je knjiga spominov, dokument trpljenja političnih pripornikov, ki pa kaže globok pogled v duše ljudi.

Vse te knjige dobite v upravi Mladike, pa tudi v slovenskih knjigar-
nah!

PD GALERIJA

Že spet je potekel mesec, zato se spodbimo, da si na kratko ogledamo, kaj vse so nam v tem času prikazale tržaške galerije. Začnimo kar pri

OBCINSKI GALERIJI,

kjer je kot prvi razstavljal Tržačan **Giovanni Giordani** Giordanija lahko imenujemo mojstra barve; slika predvsem pokrajine, in to mestne ali kraške. Iz njegovih slik veje mladostna svežina, čeprav je Giordani že prileten gospod.

Kmalu nato so odprli razstavo še drugega Tržacana, slikarja **Ennija Cervija**. Cervi slika skoraj izključno črnobelo; z lahnimi potezami svinčnika in »carboncina« ustvarja svoje navidez preproste slike. Njegova tematika je razmeroma ozka, saj lahko razdelimo vse njegove slike na tri skupine: bikoborbe, ladje in mreže; vendar je v vsaki sliki nov in zanimiv. Domače občinstvo je razstavo toplo sprejelo; to dokazuje predvsem dejstvo, da je v teku štirinajstih dni prodal kar petnajst slik, kar se zelo redko zgodi.

Nato sta razstavljala videmski slikar **Mario Baldon** in goriški kipar **Pino Muchiut**. Zdaj razstavlja mlada slikarka **Maria Chiacigh**, hči znanega slikarja Chiacigha.

GALERIJA »LA CAVANA«

je najbolj napredno vsmerjena galerija in nas navadno seznanja z najbolj aktualno umetnostjo. Tokrat pa so priredili vse drugačno razstavo. Razstavili so »preprosto lončarsko umetnost andskih pastirjev«. Velike važnosti je bila razstava grafike **Ricarda Licate**.

S svojo prvo osebno razstavo se je predstavil v

GALERIJI »ROSSONI«

tržaški slikar **N. Oppel**. Njegove slike so ena sama preproga raznovrstnega cvetja, združenega v velike kepe. Učinkovitost njegovih slik sloni zgolj na barvnih odtenkih in na plastično izdelanih cvetovih.

Po kratkem presledku pa je razstavljal slikar **Aldo Argenton**. Njegova najljubša tematika so tihožitja, predvsem steklenice raznovrstnih oblik in barv, ki jih slika izredno toplo in pestro.

Za tem sta razstavljala še dva tržaška umetnika **Sante Lucas** in **Sebastano Gerlin**.

Tržaški »Centro artistico nazionale«, ki je pred kratkim zaprl svojo galerijo »San Giusto« je priredil razstavo del svojih članov v

GALERIJI »LA LONZA«

Na tej razstavi je bilo zastopanih kar šestindvajset umetnikov s skupno pedesetimi slikami. Poleg Tržacanov so razstavljali še: skupina sicilskih slikarjev, po en Milančan in Cremončan in številni drugi.

Marinka Pertot

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 800.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST, ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TEL. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

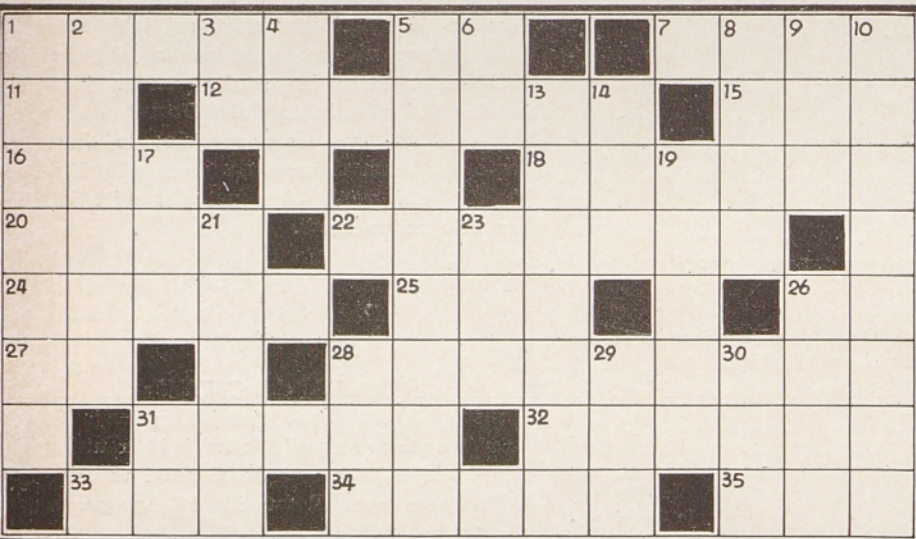

Križanka

Vodoravno: 1. angleški pesnik — romantik (John), 5. aluminij, 7. zgodovinski ruski polotok, 11. različna soglasnika, 12. mitološke križlate pošasti, 15. okrajšano moško ime, 16. matemat. neznanka, 18. kovaški poglavar, 20. načrt, zaris, 22. narek; samovlada (množ.), 24. otok v Sundskem morju, 25. vrsta pesnitve, 26. natrij, 27. predlog, 28. nesramno predrzen, 31. slaven švedski botanik, 32. pristanišče na Korziki, 33. nebesni pojav, 34. delo in zaslužek enega dne, 35. Kadmova hči in Atamanova žena, ki se je poznani pripovedki vrgla s sinom z

Levkadskih pečin v morje.

Navpično: 1. kem. prvina, 2. slaven starogrški učenjak, začetnik geometrije, 3. oznaka za kem. prvino torij, 4. ribiška priprava, 5. nepotrjen od izkustva; samovoljen, 6. 51, 8. pozicija pri šahu, 9. žen. ime, 10. otok v Filipinih, 13. dolgo turško bodalo, 14. grška črka, 17. okrajšano angl. ime, 19. evropska prestolnica, 21. starorimska provinca, 23. vpraš. zaimek, 26. nemška nikalnica, 28. angl. veznik, 29. oddelek rimske konjenice, 30. števnik, 31. avtom. znački Luksemburga in Romunije.

REŠITVE IZ 1. ŠTEVILKE

Križanka

Vodoravno: 1. alabaster, 9. melona, 10. PE, 11. proga, 12. min., 13. ena, 14. Klara, 16. Ra, 17. Ksenon, 18. Arinos, 19. etamin, 21. Tračan, 22. eo, 23. rešen, 24. srk, 25. obe,

26. Dumas, 28. BU, 29. reneta, 30. aspirator.

Navpično: 1. Ampère, 2. Lerna, 3. aloa, 4. bog, 5. Anaksimander, 6. SA, 7. Epiros, 8. Renan, 12. Manon, 15. Lenin, 17. krače, 18. ataše, 19. Erebus, 20. boksar, 21. troba, 22. Erato, 24. smet, 27. Una, 29. RI.

PRIPOROČAMO DOMAČA PODJETJA

NOVA
MANUFAKTURNA
TRGOVINA

JOSIP PODOBNIK

OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

Zadovolji vsak okus, veliko ima
izbire in solidno postreže

Ko gradite ali prenavljate svoje domove, se oglasite v trgovini

Josip Terčon

NABREŽINA

Dobili boste v zalogi najboljše železno in stavbeno gradivo

Za dobro voljo

Profesor: »O, dragi gospod Prelesnik, kako je z vami? In vaša žena?«

Prelesnik: »Oprostite, gospod profesor, motite se, nisem poročen.«

Profesor: »A tako, oprostite, oprostite! Torej tudi vaša žena še ni poročena, kajne?«

Slušatelj agronomije hoče prepričati kmeta, kako zastarele so njegove metode.

»Pomislite, kako bi bili presenečeni, če bi vam tole drevo rodilo v enem letu tisoč kilogramov jabolk!«

»To je pa res,« odvrne kmet, »ker je tole hruška, ne jablana.«

»Tole poletje, draga, ne bomo mogli k morju. Moramo misliti na dolgove.«

Ženska pa: »Oh dragec, saj na dolgove lahko mislimo tudi ob morju.«

Iz časopisa: Nesrečnika so našli z obrazom proti zemlji, vsega v krvi. Imel je dve rani, prva je bila zelo globoka in je povzročila njegovo smrt, druga rana je bila na srečo nepomembna.

»Je zdaj mirna tvoja žena, ko si kupil psa?«

»Kje pa! Tako je, kot prej!«

»Kaj pa ji zdaj brani spat?«

»Pes!«

Marjanček je ves dan strašansko siten. Mama ne more več. Končno vzklikne:

»Če bo šlo tako naprej, bom umrla, da veš. Zbolela bom, prišel bo zdravnik in umrla bom. Peljali me bodo na pokopališče z velikim vozom, v katerega bosta vprežena dva konja. Ti pa boš šel za vozom in jokal...«

»Ali se ne bi mogel peljati pri kočijažu. Prosim, mama!« vzklikne Marjanček ves radosten.

Učitelj razlaga v razredu, kaj je nepremišljen uboj.

»To je uboj, ki se je zgodil proti volji ubijavca, iz neprevidnosti. No, kdo mi zna navesti kak zgled?«

V razredu tišina.

»Čakajte, vam bom pomagal,« reče učitelj, »saj je preprosta stvar. Vzemimo na primer, da neki avtomobil, ki vozi s preveliko brzino, nenadoma podere na cesti mene in jaz obležim mrtev. No, kaj se to pravi?«

Razred pa: »Da bodo tri dni počitnice!«